

VIETNAM

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **Mustafa YAVUZ**
Ankara - April, 2011

T.C. Bařbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ

VIETNAM

Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Sosyal Göstergeler

Resmî Adı	Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti
Resmî Dili	Vietnamca
Yönetim Biçimi	Tek Parti Yönetimi
Dini	Budizm (yaklaşık %50), Katolik (%8-10), Protestan (%0,5-2), diğer
Etnik Yapı	Kinh (Viet) (% 86.2), Tay (% 1.9), Thai (% 1.7), Muong (% 1.5), Hoa (Çinli) (% 1.1), Nun (% 1.1), Hmong (% 1.0)
Başkenti	Hanoi
Başlıca Şehirler	Ho Chi Minh City (7.165 bin), Hanoi (6.472 bin), Haiphong (1.842 bin)
Yüzölçümü	331.051 km ²
Nüfusu (Milyon Kişi)	87,8 milyon (2010 tahmini)
Para Birimi	Dong (D)

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

Temel Ekonomik Göstergeler

	2006a	2007a	2008a	2009a	2010b	2011c
GSYİH (milyar dolar)	61,0	71,1	90,3	93,2	103,7a	114,3
Büyüme (%)	8,2	8,5	6,3	5,3	6,8a	6,9
Kişi başına GSYİH (dolar)d	2.358b	2.606b	2.803b	2.950b	3.138	3.380
Kayıtlı işsizlik (ort. %)	4,8	4,6	4,7	4,6	4,4a	4,1
Enflasyon (dönem sonu; %)	6,6	12,6	20,0	6,5	11,8a	7,6
Döviz kuru D:US\$ (dönem sonu)	16.055	16.010	17.433	18.472	19.498a	19.824
İhracat (milyar dolar-fob)	39,8	48,6	62,7	57,1	70,9	82,9
İthalat (milyar dolar-fob)	42,6	59,0	75,5	65,4	78,5	91,9
Cari denge (milyar dolar)	-0,2	-7,0	-10,8	-6,3	-5,5	-6,8

a Gerçekleşen

b Economist Intelligence Unit tahmini

c Economist Intelligence Unit projeksiyonu

d Satın alma gücü paritesiyle

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

ADB, APEC, APT, ARF, ASEAN, CICA (Gözlemci), CP, EAS, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCs, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, MIGA, NAM, OIF, OPCW, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UN,WTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO,

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Güneydoğu Asya'da Çin Halkı Yarımadasının doğu kesiminde yer alan Vietnam, kuzeyde Çin Halk Cumhuriyeti, batıda Laos, Kamboçya ve Tayland Körfezi, güney ve doğuda Güney Çin Denizi ve Tonkin

Körfezi ile çevrilidir. 3.444 km sahil şeridi olan Vietnam'ın Kamboçya ile 1.228 km, Çin ile 1.281 km ve Laos ile 2.130 km sınırı bulunmaktadır.

Ülkenin güney ve kuzey kesiminde alçak ve düz deltalar, orta kısımda dağlık araziler, kuzey ve kuzeybatıda tepelikler ve dağlar yer alır. Ülkenin güneyinde tropikal, kuzeyinde ise musonal iklim tipi hakimdir. Ülkede yıl boyunca ortalama sıcaklık 20°C civarındadır. Güney Vietnam'da yılda iki mevsim yaşanmakta olup, Kasım ve Nisan arası serin ve kuru, Mayıs ve Ekim ayları arasında ise sıcak ve yağmurlu bir iklim hakimdir. İki mevsim arasındaki sıcaklık farkı ise sadece 3°C civarındadır. Kuzey Vietnam'da ise dört ayrı mevsim yaşanmaktadır.

Vietnam'ın en büyük iki şehri Hanoi ve Ho Chi Minh City kuzeyde ve güneydeki iki büyük nehir deltasında yerleşiktir. Ülkenin siyasi başkenti olan Hanoi, kuzeyde Red River deltasında, ekonomik ve ticari başkenti olarak kabul edilen Ho Chi Minh City ise güneyde Mekong River deltasında bulunmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Vietnam'da 59 eyalet ve bu eyaletler ile aynı statüde olan 5 şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimi vardır. Bu eyaletler An Giang, Bac Giang, Bac Kan, Bac Lieu, Bac Ninh, Ba Ria-Vung Tau, Ben Tre, Binh Dinh, Binh Duong, Binh Phuoc, Binh Thuan, Ca Mau, Cao Bang, Dac Lak, Dac Nong, Dien Bien, Dong Nai, Dong Thap, Gia Lai, Ha Giang, Ha Nam, Ha Tinh, Hai Duong, Hau Giang, Hoa Binh, Hung Yen, Khanh Hoa, Kien Giang, Kon Tum, Lai Chau, Lam Dong, Lang Son, Lao Cai, Long An, Nam Dinh, Nghe An, Ninh Binh, Ninh Thuan, Phu Tho, Phu Yen, Quang Binh, Quang Nam, Quang Ngai, Quang Ninh, Quang Tri, Soc Trang, Son La, Tay Ninh, Thai Binh, Thai Nguyen, Thanh Hoa, Thua Thien-Hue, Tien Giang, Tra Vinh, Tuyen Quang, Vinh Long, Vinh Phuc ve Yen Bai'dir.

Şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimleri ise Can Tho, Da Nang, Ha Noi, Hai Phong, Ho Chi Minh City'dir. Vietnam'ın eyaletleri arasında en fazla nüfusa sahip olanı, şehir idaresi statüsünde olan Ho Chi Minh City'dir.

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Vietnam Komünist Partisi'nin büyük bir ağırlığa sahip olduğu merkezi bir sistem ile yönetilmektedir. 15 Nisan 1992 yılında yürürlüğe giren Vietnam Anayasası da Komünist Parti'nin devlet yönetimindeki rolünü ve ağırlığını açıkça ortaya koymaktadır. Komünist partinin idari anlayışı yönetimin ve politikanın bütün birimlerinde tekrar uygulanmıştır. Seçimlere muhalefet etme yetkisi sadece Komünist Parti ve onun organizasyonlarına verilmiştir. Bunlar Vietnam Anayurt Cephesi çalışanlarını ve esnaf ticaret birliklerini kapsar. Komünist partinin lideri 22 Nisan 2001 den beri Nong Duc MANH'dir.

Komünist Parti'nin yanı sıra, en önemli icra görevi Devlet Başkanı ve Başbakan'a verilmiştir. Devlet Başkanı Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanı ve Ulusal Savunma ve Güvenlik Konseyi Başkanı olarak önemli yetkilere sahiptir. Başbakan ise hükümetin işleyişinden sorumludur.

Anayasaya göre Ulusal Meclis yasama yetkisine sahip olan tek yetkili kurumdur. 493 milletvekili olan Ulusal Meclis'e üyeler 5 yılda bir yapılan genel seçimler ile seçilmektedir. En son 20 Mayıs 2007 tarihinde seçim yapılmıştır. Ulusal Meclis son yıllarda yasama yetkisini daha etkin bir şekilde kullanmaya başlasa da, Ulusal Meclis üzerinde Komünist Parti'nin büyük bir etkisi vardır. En son seçimde (20 Mayıs 2007) Ulusal Meclise giren 493 milletvekilinin 450'si Komünist Parti üyesidir. Devlet Başkanı Ulusal Meclis tarafından 5 yıllığına kendi üyeleri arasından seçilir.

Mevcut Devlet Başkanı Nguyen Minh TRIET 27 Haziran 2006 tarihinde seçilmiştir. Başbakan Devlet Başkanı tarafından, Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır. Başbakan yardımcılarını Başbakan tarafından yine Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır ve hem Başbakan hem de Başbakan yardımcılarını Ulusal Meclis tarafından onaylanır.

Kabine üyeleri Başbakanın önerisi ile Devlet Başkanı tarafından atanır ve Ulusal Meclis tarafından onaylanır. 27 Haziran 2006 yılından beri Başbakan olarak Nguyen Tan DUNG görev yapmaktadır.

Vietnam'da yargı görece zayıftır ve Komünist Parti'den bağımsız değildir. Ülkede sadece 3.000 avukat bulunmaktadır ve yargılama süreçleri yeterince gelişmemiştir. Ülkede idam cezası yürürlükte olup, özellikle yolsuzluk ve uyuşturucu ile ilgili suçlarda uygulanmaktadır.

Vietnam'ın en yüksek yargı mercii "Supreme People's Court of Vietnam"dır ve üyeleri Ulusal Meclis tarafından seçilmektedir. Mahkeme Başkanı Devlet Başkanı'nın önerisi ile 5 yıllığına Ulusal Meclis tarafından seçilir ve Ulusal Meclis'e karşı sorumludur. Başkan raporlarını Ulusal Meclis'e sunar.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

2008 yılı itibarıyla Vietnam'ın nüfusu 86,1 milyon kişiye ulaşmıştır. Bir önceki nüfus sayımına göre (1999) nüfus yaklaşık 9,5 milyon artmıştır. 15 yaş altı nüfus toplam nüfusun %25'ini oluşturmaktadır. 15-64 yaş gurubundaki nüfus toplam nüfusun %68,6'sını oluşturmakta olup, bu oran aynı zamanda çalışabilir işgücünü oluşturmaktadır. Son 10 yılda yıllık nüfus artış hızı %1,3 oranındadır.

Vietnam nüfus yoğunluğu bakımından Güneydoğu Asya'da Singapur ve Filipinler'den sonra 3. sırada olup, km başına ortalama 231 kişilik nüfus yoğunluğuna sahiptir. Nüfusun %73'ü kırsal kesimde yaşamaktadır ve nüfus ülkenin iki büyük pirinç üretim deltasında yoğunlaşmıştır.

Ülkede okuma yazma oranı oldukça yüksektir. 15 yaş ve üzeri nüfusun okuma yazma oranı %93,5 olup, kadın nüfusta bu oran %91,3, erkek nüfusta ise % 95,8'dir. Son yıllarda önemli artışlar olsa da, ülkede yüksek okul ya da üniversite eğitime sahip nüfus oldukça azdır. Ayrıca çalışabilir işgücünün

yaklaşık %80' i vasıfsız kişilerden oluşmaktadır.

Vietnamda 54 ayrı etnik grup yaşamaktadır. Nüfusun %88'ini Viet ve Kihn adı verilen etnik grup oluşturmakta olup, çoğunlukla ülkenin alçak kesimlerinde yaşamaktadırlar. Diğer etnik gruplar ise (yaklaşık 5,5 milyon kişi) ülkenin yüksek ve dağlık kesiminde yerleşikler.

Nüfus İstatistikleri

Nüfus (milyon)	2003	2008	2013a
Toplam	81.8	86.1	90.4
Erkek	40.5	42.2	43.8
Kadın	41.2	43.9	46.6
Yaş Dağılımı (%)			
0-14 Yaş	29.7	25.6	23.1
15-64 Yaş	64.5	68.6	71.1
65+	5.7	5.8	5.8
Çalışan Nüfus Sayısı (milyon)	52.8	59.1	64.3
Şehirleşme (%)	25.6	27.8	30.3
İşgücü Sayısı (milyon)	41.4	47.4	51.4

a Tahmini

Kaynak: The Economist Intelligence Unit Vietnam Country Forecast September 2009

İşgücü (1000 kişi)

	2007	2008	2009
Toplam İşçi Sayısı	45.208	46.461	47.744
Kamu	4.988	5.059	5.031
Özel Sektör	38.657	39.707	41.101
Yabancı Yatırım Sektörler	1.562	1.694	1.612
Sektörler			
Tarım ve Ormancılık	22.697	22.706	23.022
Balıkçılık	1.673	1.742	1.767
Madencilik	407	446	477
İmalat Sanayi	6.103	6.523	6.851
Elektrik, Gaz ve Su	202	232	263
İnşaat	2.321	2.476	2.693
Toptan ve Perakende Sektörler, Motorlu araçlar ve Motorsiklet tamiri, Kişisel ve ev Ürünleri	4.984	5.132	5.276
Otel ve Restoranlar	767	794	816
Taşımacılık,depolama ve iletişim	1.147	1.167	1.198
Finansal Uygulamalar	198	210	220
Bilimsel ve Teknolojik Aktiviteler	26	27	27
Emlakçılık	203	240	258
Kamu Yönetimi, Savunma ve Sosyal Alanlar	1.688	1.771	1.818
Eğitim	1.278	1.339	1.375
Sağlık ve Sosyal işler	362	382	392
Kültürel, eğlence ve Sportif aktiviteler.	129	129	134
Politik Parti ve diğer organizasyonlar	182	210	198
Toplumsal, sosyal ve personel aktiviteler, kişisel hizmetleri	845	935	960

Kaynak: General Statistic Office of Vietnam

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Vietnam maden ve mineraller açısından oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Tespit edilen petrol rezervleri yaklaşık 3,4 milyar varil civarındadır. Vietnam'ın Red River Delta bölgesinde zengin doğal gaz ve kömür yatakları mevcut olup, bu bölgede tespit edilen doğalgaz rezervi yaklaşık olarak 185 milyar metreküp, kömür rezervi ise yaklaşık 3,8 milyar ton civarındadır. Vietnam yaklaşık 8 milyar ton işlenmemiş boksit rezervi ile dünyada üçüncü sıradadır. Vietnam ayrıca zengin demir yataklarına sahiptir.

Vietnam'ın tarıma elverişli arazisi oldukça az (0,08 hektar/kışı) olmasına rağmen bu araziler son derece verimlidir. Bu verimli araziler sayesinde Vietnam dünyanın en çok pirinç üreten ve ihraç eden ülkelerinden biri konumundadır. Bunun yanında, kahve, kauçuk, pamuk, çay, karabiber, soya fasulyesi, şeker kamışı, fıstık, muz Vietnam'ın ürettiği diğer başlıca tarım ürünleridir. Uzun bir sahil şeridine sahip olması nedeniyle, ülkede kıyı balıkçılığı da oldukça gelişmiştir.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Vietnam, özellikle savaş sonrasında, ekonomisinde ve uluslararası sisteme entegrasyonunda önemli aşamalar kaydetmiştir. 1986 yılında Komünist Parti'nin 6. kongresinde kabul edilen ekonomik değişim (Doi Moi) politikası ile özel sektörün desteklenmesi kararı alınmış ve bu yönde politikalar geliştirilmiştir. Son yıllarda ekonomik büyüme ortalama %7-8 civarındadır. Bu oran sanayi üretiminde %14-15'dir. Vietnam dünyada en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biridir.

2010 yılında Vietnam ekonomisinde sanayinin reel GSYİH içinde payı % 41,1 olup, sanayi en büyük sektör konumundadır. Petrol, madencilik, inşaat ve tekstil en önemli sanayi sektörlerindedir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı %20,6 oranındadır. Vietnam'ın en önemli ihraç malları arasında kahve, pirinç ve biber gibi tarımsal ürünler bulunmaktadır. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı oldukça düşük olmasına rağmen toplam işgücünün %54'ü tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörlerinde çalışmaktadır. İşgücü açısından bakıldığında Vietnam bir tarım toplumu özelliği arz etmektedir. Hizmetler sektörünün reel GSYİH içindeki payı %38,3 oranındadır. Son yıllarda hizmetler sektöründeki artış GSYİH ile aynı oranda gerçekleştiğinden toplam içerisindeki payı fazla değişmemiştir.

GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı (%)

	2005a	2006a	2007a	2008a	2009a	2010a	2011b
Tarım	21,0	20,4	20,3	22,0	20,9	20,6	19,9
Sanayi	41,0	41,5	41,6	39,9	40,2	41,1	41,1
Hizmetler	38,0	38,1	38,1	38,1	38,8	38,3	38,9

a Gerçekleşen

b Economist Intelligence Unit tahmini

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

Ekonomi Politikaları

Vietnam'ın 2001 yılında ASEAN Serbest Ticaret Anlaşması'na iştiraki ve 2007 yılında DTÖ üyesi olması ülkenin ekonomik ve ticari rejiminde önemli değişikliklere neden olmuştur. DTÖ üyeliği, Vietnam'ın dış ticaret sisteminin daha liberalleşmesine, dış pazarlara giriş imkânlarının kolaylaşmasına ve bu sayede özellikle tekstil ve hazır giyim ihracatının artmasına neden olmuştur. Ayrıca ülke doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından daha cazip hale gelmiştir. Bununla birlikte DTÖ üyeliği, fikri mülkiyet haklarının korunması, kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesi gibi konularda yasal düzenlemeler yapma zorunluluğunu getirmiştir. DTÖ üyeliğinin, düşük döviz rezervleri nedeniyle, ülke ekonomisini dış şoklara daha açık ve fiyat dalgalanmaları bakımından daha kırılgan hale getireceği düşünülmektedir. Aynı şekilde iç piyasanın uluslararası rekabete açılması, ülkedeki KÖBİ'lerin zayıf ve rekabetçi olmayan yapıları nedeniyle varlıklarını sürdürmelerinde zorluklara neden olmaktadır.

Vietnam'da devlet GSYİH'nin %37 oranında büyüklüğe sahip kamu iktisadi teşekkülleri aracılığı ile ekonomide önemli rol oynamaktadır. Kamu; enerji, telekomünikasyon, havacılık ve bankacılık gibi önemli ve hassas sektörlerde çoğunluk hisselere sahip olmayı sürdürmektedir. Vietnam Hükümeti, devlet kuruluşlarının ve firmalarının performansını artırmak için çeşitli politikalar uygulamaktadır. Ayrıca, kamu iktisadi teşekküllerinin bir kısmının özelleştirilmesine çalışılmaktadır.

Vietnam'ın en önemli sıkıntısı her yıl işgücüne katılan 1,5 milyon kişiye iş yaratmaktır. Global kriz, Vietnam'ın iş yaratma kabiliyetini kısıtlamıştır.

Ekonomik Performans

Global finans kriz sonrasında Vietnam ekonomisi 2010 yılında %6,8 oranında büyüyerek bölgesinde en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biri olmuştur. 2008 yılındaki % 6,18 oranındaki büyümeye

nazaran bir düşüş meydana gelmişse de, hükümetin 2009 yılı için tahmin ettiği %5'lik hedef aşılmıştır.

Global büyümenin 2009 yılında azalması, Vietnam'ın ihracata dayalı ekonomisini olumsuz etkilemektedir. Zayıf dış talep nedeniyle 2009 yılının ilk yarısında mal ticareti %10,2 oranında azalmıştır. Örneğin deniz ürünleri, kahve, ham petrol ve orman ürünleri ihracatı yaklaşık %10'dan fazla azalmıştır. İhracattaki bu düşüş, altın re-exportu ve pirinç ihracatının artması sayesinde kısmen dengelenmiştir. Ekonomik aktivitelerdeki yavaşlama 2009 yılında ithalatta da %34 gibi bir oranda düşüşe yol açmıştır.

2009 yılında ithalatın ihracattan çok daha fazla azalması dış ticaret dengesinde ülke lehine bir durum arzetsede de (2009 yılı ilk altı ayında 0,2 milyar dolar, 2008 yılı aynı döneminde 11,4 milyar USD) ülkeye doğrudan ve dolaylı yabancı sermaye girişlerindeki düşüş nedeniyle ödemeler dengesi açık vermiş ve Merkez Bankası rezervleri Haziran 2009'da 17,6 milyar dolara düşmüştür. (2008 yılının aynı döneminde Merkez Bankası rezervleri 23 milyar USD'dir). 2010 yılında hükümet dış ticaret açığını azaltmak için çeşitli çareler aramaktadır. Bu kapsamda ithalatında önemli yer tutan ara mallarını ülke içinde üretmek için çeşitli yatırımlar yapmaktadır. Bu bağlamda ülkede ikinci petrol rafinerisini inşa ederek petrol ürünleri ithalatını azaltmayı hedeflemektedir. Vietnam 2009 yılında 6,2 milyar dolarlık işlenmiş petrol ürünü ithal etmiştir.

1988 yılında yabancı yatırıma izin verildikten sonra ülkeye her yıl artan oranlarda ve önemli miktarda doğrudan yabancı yatırım yapılmıştır. Ancak 2009 yılında küresel ekonomik kriz ülkeye gelen yabancı sermayede ve doğrudan yabancı yatırımlarda azalmaya neden olmuştur. Büyüme ve kalkınma için yabancı yatırımlara ve sermayeye ihtiyaç duyan ve son yıllarda GSYİH artışında önemli etkisi olan yabancı yatırımların azalması büyümeyi ve dolayısıyla da işsizlik oranını olumsuz yönde etkilemektedir.

Vietnam Hükümeti son küresel ekonomik krizin etkilerini azaltmak için 2009 yılı Ocak- Mayıs döneminde önemli ve etkili mali tedbirler almış ve ekonomik destek paketleri yürürlüğe koymuştur. Ekonomik destek paketleri sayesinde 2009 yılı üçüncü ve dördüncü çeyrekte ekonomi %6,04 ve %6,9 oranında büyüyerek ekonomik canlandırma paketlerine olumlu tepki vermiştir. Ancak, ekonomiyi canlandırmak ve yoksul ailelere yardım amaçlı yürürlüğe konulan bu mali ve sosyal tedbirler, makroekonomik istikrar ve kamu borcunun sürdürülebilirliği konusunda soru işaretlerine neden olmaktadır.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Vietnam'ın uzun dönem ekonomik büyüme beklentisi pozitif olmasına rağmen, önümüzdeki iki yılda, 2008-2009 ekonomik krizinden önceki büyüme oranlarını yakalaması mümkün görünmemektedir. 2010 -2011 yıllarında reel ekonomik büyüme beklentisi sırasıyla ortalama %6,2 ve %6,9 oranındadır. 2010 yılından itibaren küresel ekonomideki düzelme, uluslararası tüketim ve yatırım talebindeki artış eğiliminin Vietnam ihracat sektörünü olumlu etkilemesi beklenmektedir. Ancak 2009 yılında hükümetin ekonomik büyümeyi devam ettirmek için uygulamaya koyduğu genişletici para ve maliye politikalarının 2010 ve 2011 yılında enflasyon üzerinde artış yönünde etki yapacağı, yükselen enflasyon ve görece yüksek işsizliğin ise tüketici harcamalarındaki büyümeyi sınırlayacağı tahmin edilmektedir.

Ekonomik Projeksiyon

	2008a	2009b	2010c	2011c
Reel Büyüme (%)	6.2	5.3a	6.2	6.9
Sanayi Üretim Büyümesi (%)	14.6	7.6	10.0	10.8
Toplam Tarımsal Üretim Büyümesi (%)	4.4	1.8a	2.0	3.0
İşsizlik Oranı(%)	4.7b	6.5	6.2	6.0
Tüketici Fiyatları Enflasyonu (Ort.,%)	23.1	7.0a	10.9	9.8
Tüketici Fiyatları Enflasyonu (yıl sonu, %)	21.6	6.5a	13.7	6.6
İhracat (fob, milyar ABD\$)	62.7	57.0	64.8	73.7
İthalat (fob, milyar ABD\$)	75.5	65.1	73.7	81.6
Cari İşlemler Dengesi (milyar ABD\$)	38,9	30,3	26,6	26,9
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH içinde %)	-11.9	-6.6	-7.3	-6.3
Dış Borç (yıl sonu, milyar ABD\$)	25.9b	27.1	33.7	38.3
Döviz Kuru (D:ABD\$ (ort.))	16,440	17,800a	19,210	19,735

a Gerçekleşen

b Economist Intelligence Unit tahmini

c EIU öngörüsü

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

Ücretler

Vietnam'ın en önemli yatırım avantajlarından birisi genç ve ucuz işgücüne sahip olmasıdır. Nüfusun yaklaşık %75'i 40 yaş altındadır ve okuryazar oranı oldukça yüksektir. Ülkedeki çalışabilir işgücü sayısı yıllık ortalama 1 milyon 600 bin kişi artmaktadır.

Son yıllarda artan enflasyon, ücretlerde sürekli bir artış talebini de beraberinde getirmektedir. Bu durum bazen işçi grevlerine sebep olmaktadır. Asgari ücret bölgeler arasında ve sermaye sahipliği (yerli ve yabancı) bakımından farklılıklar arz etmekte olup, hükümet 2012 yılına kadar bütün ülkede geçerli tek bir asgari ücret belirlemeyi planlamaktadır.

Ülkedeki asgari ücret uygulaması hem bölgeler hem de sermayenin sahipliği açısından farklılıklar arz etmektedir. Yabancı sermayeli işletmeler için bölgeler itibarıyla farklı asgari ücret uygulanmaktadır. (1. Bölgede 70 USD, 2. Bölgede 64 USD, 3. Bölgede 56 USD, 4. bölgede 54 USD). Bu bölgelerdeki yerli sermayeli firmalar için asgari ücretler sırasıyla 1. Bölgede 47 USD, 2. Bölgede 43 USD, 3. Bölgede 40 USD, ve 4. bölgede ise 38 USD'dir.

Para Politikaları

2010 ve 2011 yıllarında enflasyondaki artışı önlemek için Vietnam Merkez Bankası sıkı para politikası uygulamayı planlamaktadır. Ancak ekonomik büyümenin sektöre uğramaması için, sıkı para politikası uygulamalarında oldukça dikkatli hareket etmesi gerekmektedir. Vietnam Merkez Bankası 2008 son çeyreği ile 2009'un ilk çeyreği arasında para politikasını gevşeterek, faizleri %14'lerden %7'lere kadar indirmiştir. 2009 yılı Ekim ayından itibaren faizleri %1 yükselterek tekrar sıkı para politikası uygulamaya başlamıştır. Merkez Bankası 2010 yılında kredilerdeki artış oranını kontrol altına almak için faizleri 2 puan daha artırmayı planlamaktadır. IMF ve Asya Kalkınma Bankası da Vietnam'a sıkı para politikası uygulaması ve kredilerdeki artışları kontrol etmesi konusunda uyarılarda bulunmaktadır.

Maliye Politikaları

2009 yılında GSYİH'nin tahminen %9'unu aşan bütçe açığının, 2010 ve 2011 yıllarında da bu pozisyonunu devam ettireceği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki iki yılda uluslararası ham petrol fiyatlarının yükselmesi ve ekonomik büyümenin aratacağı beklentisinin gelirlerde artış meydana getireceği düşünülmüyle birlikte, hükümetin altyapı ve özel refah programları için yaptığı görece yüksek harcamalar nedeniyle giderlerin de yüksek düzeyde seyri devam edecektir. Hükümetin 2010 ve 2011 yılı için bütçe açığı hedefi ortalama %7,6'dır. Ancak bütçe dışı fon harcamaları yoluyla uyguladığı ekonomik destek paketleri için oldukça borçlanan hükümetin, bütçe açığını azaltmak için finansman ihtiyacının karşılanması konusunda endişeler bulunmaktadır. 2010 Ocak ayında hükümet uluslararası piyasalardan tahvil ihracı yoluyla 1 milyar dolar tutarında borçlanmıştır. Hükümetin uluslararası piyasalardan borç talebinin devam edeceği beklenmektedir.

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

Tarım ve Hayvancılık

Vietnam yaklaşık 86 milyonluk nüfusu ve kişi başına düşen ekilebilir arazi oranının Asya ülkeleri ortalamasının bile altında olması nedeniyle, tarımsal ürünler ve kaynaklar bakımından önemli yetersizlikler ile karşı karşıya bulunmaktadır. Tarım sektöründeki kısıtlı imkânlarla rağmen, ülke mevcut tarım arazilerini ve tarımsal kaynakları çok etkin kullanarak bazı tarım ürünlerinde önemli bir üretici ve ihracatçı haline gelmiştir. Nitekim tarım sektörü GSYİH'nin sadece % 21'ini teşkil etmekle birlikte ülkenin ihracatı içinde çok önemli bir yere sahiptir. Vietnam, bazı tarım ürünlerinde ithal ikameci politikalar uygulamaya devam etmektedir.

Vietnam'da tarım sektörünün toplam GSYİH içindeki payı 2003-2009 yılları ortalaması yaklaşık %21 oranındadır. 2009 yılının ilk yarısında üretim değeri 2008 yılının aynı dönemine göre %2,76 oranında artarak 97,1 trilyon VND (Vietnam Dong'u) olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılının ikinci döneminde ise 2008 yılının aynı dönemine göre %3,16 oranında artarak 122,3 trilyon VND olmuştur. 2009 yılında, bir önceki yıla göre üretim değeri sırasıyla tarımda %2,2, ormancılıkta %3,8 ve balıkçılıkta %5,4 oranında artış göstermiştir.

2009 yılı tahıl üretimi tahmini 43,3 milyon ton civarında olup, bir önceki yıla göre 24,4 bin ton artış göstermiştir. 2009 yılı pirinç üretimi 38,9 milyon ton olarak gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre 165.700 bin ton artış göstermiştir. 2009 yılı mısır üretimi ise 4,4 milyon ton olarak gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre üretim 141,3 bin ton azalmıştır. 2009 yılı çay üretimi ortalama 798.800 ton, kauçuk üretimi 723.700 ton, biber üretimi 105.600 ton olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre çay üretiminde %7, kauçuk üretiminde %9,7, biber üretiminde %7,2 oranında artış olmuştur. Bu ürünlerin üretim miktarlarındaki artışın yanısıra ekim alanlarında da artış olmuştur. 2009 yılında çay ekim alanı 128.100 Ha, kahve ekim alanı 537.000 Ha, kauçuk ekim alanı 674.200 Ha, biber ekim alanı 50.500 Ha olup, ekim alanlarında bir önceki yıla göre (2008) sırasıyla çayda 2.600 Ha, kahvede 6.100 ha, kauçukta 42.800 Ha, biberde 600 Ha artış olmuştur.

Vietnam hayvancılık sektörü son yıllarda gelişmeye devam etmektedir. Ülkedeki çiftlik sayısı 2009 yılında bir önceki yıla göre %18,5 oranında artmıştır. Hayvancılık üzerine 2009 yılı sonunda yapılan bir araştırmaya göre, ülkede 27,7 milyon domuz, 280,2 milyon kümes hayvanı, 2,9 milyon bufalo, 6,1 milyon sığır bulunmaktadır. Bir önceki yıla göre domuz sayısında %3,5, kümes hayvanları sayısında %12,8 oranında artış olurken, sığır sayısında %3,7, ve bufalo sayısında ise %0,4 oranında azalma

meydana gelmiştir. Bununla birlikte ülkedeki et üretimi ve üretimdeki artış görece olarak iyi düzeydedir. 2009 yılında bufalo eti üretimi 75.000 ton olarak gerçekleşerek 2008'e göre %4,8 oranında artmıştır. Aynı şekilde 2009 yılında 257.800 ton olan sığır eti üretimi % 13,7, 2,9 milyon ton olan domuz eti üretimi %4, 502.800 bin ton olan kümes hayvanı eti üretimi %12,2 oranında (2008 yılına göre) artış kaydetmiştir.

Tarımsal Üretim İstatistikleri

Sıra	Ürün	Üretim (ton)
1	Pirinç	35.94.2700
2	Taze sebzeler	6.600.000
3	Kaju cevizi	1.207.600
4	Kahve	915.800
5	Manyok	8.192.800
6	Taze meyveler	2.750.000
7	Biber	89.300
8	Şeker kamışı	17.396.700
9	Doğal kauçuk	605.800
10	Yer fıstığı	510.000
11	Kuru biber	78.500
12	Yumurta	225.000
13	Muz	1.355.000
14	Çay	164.000
15	Tatlı patates	1.437.600
16	Mısır	4.303.200
17	Portakal	601.000
18	Kabak	700.000
19	Hindistan cevizi	1.034.900
20	Ananas	470.000

Kaynak: FAO

Ormancılık

Ülkedeki orman alanı 2009 yılı tahminlerine göre yaklaşık 212.000 hektardır. Replantasyon alanı ise 1.032.000 Ha olup, bir önceki döneme göre %5,2 oranında artmıştır. 2009 yılı toplam orman ürünleri üretimi 3.766.700 m3 olup, önceki yıla göre %5,7 oranında artış göstermiştir.

Sanayi

Sanayi sektörü GSYİH'ye olan %40 civarında katkısı ile ülkenin en önemli sektörüdür ve ekonomik sektörler içerisindeki payı son yıllarda artarak devam etmektedir. Ülkedeki sanayi sektöründe kamunun payı %25, özel sektörün payı %35 ve yabancı yatırımların payı ise %40 civarındadır. Kamusal üretim miktarı artsa da sektörün geneli düşünüldüğünde kamunun payı görece olarak azalmaktadır. Son yıllarda özel sektör yatırımları ve doğrudan yabancı sermaye yatırımları (FDI) ülkedeki sanayi üretiminin itici gücü olmuştur.

2009 yılındaki küresel finans krizine rağmen ülkedeki sanayi sektörü büyümeye devam etmiştir. Bu sektördeki üretim miktarı 2009 yılında bir önceki yıla göre %7,6 oranında artarak yaklaşık 38,7 milyar USD olmuştur. Üretim miktarında alt sektörler itibarıyla bir önceki döneme göre artış oranları; kamusal üretimde %3,7, özel sektör üretiminde %9,9 ve yabancı sermayeli üretimde (FDI) %8,1 olarak gerçekleşmiştir.

Ülkenin en önemli sanayi ürünlerinin üretiminde, 2009 yılı içerisinde önemli oranda artışlar olmuştur. Kömür üretimi %9,9, ham petrol üretimi %9,8, likit petrol gaz (LPG) üretimi ise %40 oranında artmıştır.

Vietnam'ın imalat sanayi çok geniş yelpazeye yayılmıştır. Gıda ve gıda işleme sanayi toplam imalat sanayinin yaklaşık dörtte birini oluşturmaktadır. Tekstil ve konfeksiyon, otomotiv ve diğer ulaşım araçları montaj ve ekipmanları, kimyasal ve kimyevi maddeler, metal ürünler, deri ürünleri, ağaç işleme ve mobilya, elektrik makineleri ve aksesuarları, plastik, cam, gübre, kömür, çelik ve kağıt üretimi diğer önemli imalat sanayi kollarını oluşturmaktadır.

Vietnam'da tekstil ve hazır giyim önemli bir üretim köle olup, ülkedeki üretimin büyük bir kısmını ilağ edilmektedir. Özellikle ABD ile 2001 yılında yapılan İkili Ticaret Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra tekstil ve hazır giyim ürünlerinin Amerikan piyasasına kolayca girmesi bu sektörün üretimin ve ihracatının artmasında önemli rol oynamıştır.

Ayakkabı üretimi ülkeye yapılan doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde hızla artmış ve önemli bir sektör haline gelmiştir. Ülkenin 2007 yılında ayakkabı ihracatı 4 milyar ABD doları civarında olmuştur. Ayakkabı ihracatının yaklaşık %60'ı Avrupa Birliği bölgesine yapılmaktadır.

Ülkedeki ağaç işleme ve mobilya sanayi son yıllarda büyümeye devam etmektedir. Sektörün 2007 yılı ihracatı 2,4 milyar ABD doları tutarındadır.

Sanayi Üretim İstatistikleri

	Birim	2009 (11 ay)	Aralık 2009 (Tah.)	2009
Kömür	'000 ton	40399.5	3315.5	43715.1
Petrol	'000 ton	15247.3	1112.7	16360.0
Doğal gaz	Milyon m ³	7076.4	928.6	8005.0
Sıvı gaz	'000 ton	211.2	151.0	362.2
İşlenmiş deniz ürünleri	'000 ton	1098.9	102.4	1201.3
Bitkisel yağlar	'000 ton	540.9	52.1	593.0
Süt tozu	'000 ton	38.3	4.0	42.3
Şeker	'000 ton	1061.5	364.1	1425.5
Bira	Milyon litre	1836.6	168.4	2005.0
Sigara	Milyon paket	4460.1	414.6	4874.7
Pamuktan tekstil ürünleri	Milyon m ²	196.5	21.8	218.3
Sentetik tekstil ürünleri	"	737.7	78.6	816.3
Büyükler için hazır giyim	Milyon adet	1189.8	117.3	1307.1
Suni deriden ayakkabı	Milyon çift	42.6	4.7	47.3
Spor ayakkabıları	"	250.2	29.8	280.0
Kâğıt ve mukavva	'000 ton	1492.7	140.3	1633.0
Gübre	'000 ton	2166.5	220.0	2386.5
Boya	'000 ton	183.1	18.4	201.4
Sabun ve deterjan	'000 ton	483.6	60.1	543.8
Dış lastik	'000 parça	1000.7	121.0	1121.7
Cam	Milyon m ²	68.4	7.9	76.3
Tuğla	Milyon parça	16988.5	2248.8	19237.3
Seramik karo	Milyon m ²	158.4	20.8	179.2
Çimento	Milyon ton	42.9	4.9	47.7
Yuvarlak çelik	'000 ton	4126.5	431.2	4557.7
Klima	'000 adet	414.4	29.6	444.0
Buzdolabı	'000 adet	1192.4	103.6	1296.0
Çamaşır makinesi	'000 adet	483.3	37.7	520.9
Televizyon	"	2674.1	240.2	2914.3
Otobüs	'000 adet	50.6	6.2	56.7
Kamyonet	"	40.2	2.7	42.9
Motosiklet	'000 adet	2758.1	296.1	3054.2
Elektrik	Milyar kWh	73.4	7.3	80.7
Su	Milyon m ³	1339.7	129.6	1469.3

Kaynak: General Statistics Office of Vietnam

Madencilik

Madencilik sektörü Vietnam ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Madencilik sektörünün GSYİH

içindeki payı %3,6 oranında olup, toplam ekonomik büyüklüğü yaklaşık 23,54 trilyon VND'dir. (Doğal gaz hariç). Sektörde çalışan toplam işçi sayısı 128,600 kişi olup bu rakam toplam işgücünün %3,16'sına tekabül etmektedir.

Vietnam'ın belli başlı madenleri barit, boksit, bizmut, kireç taşı, mermer, kromit, kömür, bakır, doğal gaz, florit, değerli taşlar, altın, grafit, demir, kurşun, manganez, nikel, petrol, fosfat, silis, gümüş, kalay, titanyum, tungsten, çinko ve zirkondur. Vietnam boksit ve kromit rezervleri ve üretimi açısından dünya çapında büyüklüğe sahiptir.

Vietnam'ın maden ürünleri ihracatı içerisinde ham petrol 10,45 milyar ABD doları ve toplam ihracattaki %16,61'lik oranı ile ilk sırada yer almakta, ikinci sırada ise 1,44 milyar ABD doları ihracat tutarı ve toplam ihracattaki %2,3 payı ile kömür gelmektedir. Bununla birlikte ülkenin işlenmiş petrol ürünleri ithalatı 10,89 Milyar ABD doları tutarında olup, toplam ithalatın %13,54'ünü oluşturmaktadır. Vietnam'da birkaç büyük ölçekli kamu kuruluşu çimento, gübre, demir ve demir dışı metaller, petrol, gaz ve tuz gibi temel madenlerin üretim, dağıtım ve ticaretini yapmaktadır. Ayrıca az sayıda yabancı firma çimento üretimi, altın madenciliği, petrol ve gaz üretimi için kamu kurumları ile ortaklaşa faaliyette bulunmaktadır.

İnşaat

Vietnam yıllık %6,5-8,5 arasında büyüyen ekonomisi ve endüstri sektöründeki yıllık %14-15 oranındaki artış oranı, inşaat sektörüne ve inşaat malzemelerine olan talep artışını da beraberinde getirmiştir. Yerli üretim İnşaat malzemelerine olan talebi karşılayamamaktadır. Bunun sonucu olarak da sektördeki fiyatlar hızla yükselmekte ve çimento, demir ve cam ithalatına olan talep artmaktadır.

Ülkede son yıllarda yaygın olarak büyük oteller, ofisler ve konutlar inşa edilmektedir. Bunların yanında büyük ölçekli departman storlar, alışveriş merkezleri, eğlence merkezleri, karaoke salonları, bar ve restoran inşaatları yapımında önemli artışlar ve geleceğe yönelik inşaat planları vardır. İnşaat sektöründeki bu yapısal değişim ülkedeki mobilya ve iç dekorasyon malzemelerine olan talebi de artırmıştır.

Ülkedeki hammaddeler inşaat malzemeleri üretimi için potansiyel arz etse de bu kaynakların üretime dönüştürülmesi için gerekli olan teknolojik ekipmana sahip olunmaması ülkedeki üretim imkânlarını azaltmakta ve yerel üretim için talebi karşılayamamaktadır. Ayrıca yerel üreticiler özellikle teknoloji yoğun ürünlerde uluslararası üreticiler ile rekabet edememektedir. Bu nedenle ülke toplam inşaat malzemeleri ihtiyacının neredeyse %80'ini ithal etmektedir. İç talepteki yetersiz üretimi artırmak ve temel inşaat malzemeleri talebini karşılamak amacıyla hükümet tarafından 29 Ağustos 2008 tarihinde 2020 yılını kapsayan bir master plan hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu plana göre hükümet çimento, seramik tuğla, sıhhi tesisat, inşaat camı, mermer gibi temel inşaat malzemelerinin ülkede üretilmesini teşvik edecektir. Temel amaç artan inşaat malzemeleri talebini karşılamak ve bazı ürünleri ihraç etmektir.

Ülke inşaat malzemeleri ihtiyacını Malezya, Endonezya, Tayvan, Tayland, Çin gibi komşu ülkelerden ithalat yaparak karşılamaktadır. Örneğin; seramik karo Endonezya ve Malezya'dan, sıhhi tesisat Tayvan ve Tayland'dan ithal etmektedir. Diğer teknoloji yoğun ürünleri Tayland, Malezya, İtalya ve ABD gibi ülkelerden temin etmektedir.

Bazı İnşaat Malzemeleri İçin Talep

Ürün	2010	2015	2020
Çimento (milyon ton)	48-51	74-78	92-96
Seramik karo (milyon metre kare)	200-212	291-313	400-422
Sıhhi tesisat ve porselen ürünler (milyon adet)	8-10	12-14	19-23
İnşaat camı milyon metre kare)	88-96	131-140	196-220
Diğer (milyar adet)	24-26	31-33	41-43

Kaynak: Vietnam İnşaat Bakanlığı

Turizm

Asya Pasifik bölgesinin en popüler turistik destinasyonlardan biri olan Vietnam'da turizm sektörü son beş yıl içerisinde hızla büyümüştür. 2009 yılında küresel kriz ve ekonomik durgunluğa rağmen turizm gelirleri ülkenin GSYİH'nin %13'ünü oluşturmuştur. Son yıllarda turizm sektöründeki yıllık ortalama artış oranı ülkenin GSYİH ortalama artış oranının neredeyse iki katı düzeylerinde gerçekleşmektedir.

Ülkedeki turizm sektörünün büyümesinde hükümetin sektörü desteklemesi anahtar rol oynamaktadır. Özel ve yabancı yatırımcıların teşvik edilmeye devam edilmesi ve buna paralel olarak ülkedeki turizme yönelik özel yatırımların hızla artması sayesinde sektördeki büyümenin önümüzdeki dönemde de aynı hızla artması beklenmektedir.

2009 yılında Vietnam'a toplam 3,772,359 uluslararası ziyaretçi gelmiş olup, bu ziyaretçilerin

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Ulaşım Altyapısı

Ülkedeki karayolları yaklaşık olarak 2.000.000 km olup, bu yollarda 10.000'den fazla köprü bulunmaktadır. Bununla birlikte karayolu altyapısı yeterince gelişmemiştir ve ülkedeki karayolların sadece yarısında iki ya da daha fazla şerit vardır. Ayrıca büyük şehirlerde yollar çok kalabalık olup, trafik yoğunluğu oldukça fazladır. Hükümet uluslararası piyasalardan önemli miktarda kredi kullanarak ulusal karayolu altyapısını geliştirmeyi planlamaktadır.

Vietnam'da 2.600 km uzunluğunda tek yönlü ve birkaç güzergâhtan oluşan demiryolu altyapısı bulunmaktadır. En uzun ve en önemli demiryolu güzergâhı Hanoi-Ho Chi Minh City arasındaki 1.730 km uzunluğundaki demiryoludur. İki şehir arasında demiryolu ekspres trenleri faaliyette olup, bu trenler ile yapılan yolculuk yaklaşık 29,5 saat sürmektedir. Vietnam ile Çin arasındaki demiryolu da birkaç yıl önce ulaşıma tekrar açılmıştır.

Vietnam da toplam uzunlukları 198.000 km olan 2.300 nehir ve kanal bulunmaktadır. Hâlihazırda ülke içindeki su yolu taşımacılık sisteminin uzunluğu 61.000 km'dir. Ülkede başlıca iki su yolu sistemi bulunmaktadır. Bunların birincisi kuzeyde Kırmızı Nehir deltasında olup, uzunluğu 2.500 km'dir. Bu sistem üzerinde beş tane liman bulunmakta olup, Hanoi'de bulunan liman bunların en büyüğüdür. İkinci büyük ülke içi su yolu sistemi ise Mekong Nehri boyunca uzanan ve Ho Chi Minh City'yi de içine alan deltada bulunmakta olup, 4,500 km uzunluğundadır. Bu iç su yolu sistemi üzerinde 30 tane liman bulunmaktadır.

Vietnam'da ayrıca 11 tane büyük liman bulunmaktadır. Ülkenin güney bölgelerine yönelik hizmet veren Ho Chi Minh City limanı modern konteyner yükleme-boşaltma olanaklarına sahiptir. Hanoi'den sadece birkaç saat uzaklıktaki Hai Phong Limanı ise kuzey bölgelere yönelik hizmet vermektedir. Ülkedeki ticaretin hızla artması nedeniyle Vietnam hükümeti ülkedeki limanların kapasitesini artırmayı öncelikli hedefleri arasına koymuştur.

Vietnam'da Ho Chi Minh City, Hanoi ve Da Nang şehirlerinde 3 tane uluslararası havaalanı bulunmaktadır. Hükümet havayolu taşımacılığı altyapısının geliştirmek için önemli yatırımlar yapmaktadır. 2007 yılında açılan Ho Chi Minh City'deki Tan Son Nhat Havaalanı yeni uluslararası terminalinin yıllık yolcu taşıma kapasitesi 10 milyondur. Hanoi'de bulunan Noi Bai Havaalanı 2002 yılında yenilenmiş ve 2008 yılında ikinci terminal inşaatına başlanmıştır. Ayrıca ülkede Phu Quoc, Dong Nai, Lao Cai ve Quang şehirlerinde 4 yeni havaalanı yapılması planlanmaktadır. Bunların dışında ülkede 16 tane yerel havaalanı bulunmaktadır. Vietnam'da faaliyette bulunan en önemli havacılık şirketleri Vietnam Hava Yolları (VNA), Vietnam Havacılık Hizmet Firması (VASCO) ve Pasifik Havayolları (PA)'dır.

Taşımacılık

Vietnam'da 2009 yılı toplam yolcu sayısı 2008'e göre ortalama % 8,2 oranında artmıştır. Artış oranı karayolu taşımacılığında %8,6, nehir yolu taşımacılığında %4,5, havayolu taşımacılığında %4,2 olmuş, tren yolu taşımacılığı ise %2,6 oranında azalış göstermiştir.

2009 yılında taşınan kargo sayısında %4,1, miktarında ise %8,6 oranında artış olmuştur. Yurtiçi kargo taşımacılığı sayı ve miktar olarak sırasıyla %5,6 ve %5,3 oranında artış göstermiştir. Yurtdışı kargo taşımacılığı ise %2,5 oranında azalmıştır.

2009 yılında karayolu ile yapılan kargo taşımacılığı 2008 yılına göre miktar olarak (ton) %5,2, mesafe olarak (ton/km) %8,2 oranında artış göstermiştir. Nehir yolu kargo taşımacılığı sırasıyla %2,3 ve %2; tren yolu kargo taşımacılığı sırasıyla %4,9 ve %8,8 oranında artmış, deniz yolu taşımacılığı ise miktar olarak %1 oranında azalmıştır.

Kargo Taşımacılığı (1000 ton)

	2009 (11 ay)	Aralık 2009 (Tah.)	2009
Toplam	583490.7	56844.8	640335.5
İşletme bazında			
Merkezi	40406.8	3673.3	44080.1
Lokal	543083.9	53171.5	596255.4
Coğrafi alan bazında			
Ülke içi	558299.0	54554.6	612853.6
Ülke dışı	25191.7	2290.2	27481.9
Taşıma tipi bazında			
Demir yolu	7374.5	693.6	8068.1
Deniz yolu	41251.5	3750.1	45001.6
Nehir yolu	107755.6	9362.8	117118.4

Hava yolu	123.6	14.0	137.6
-----------	-------	------	-------

Kaynak: General Statistics Office

Yolcu Taşımacılığı (1000 kişi)

	2009 (11 ay)	Aralık 2009 (Tah.)	2009
Toplam	1809939	179190	1989129
İşletme bazında			
Merkezi	29866	2717	32584
Lokal	1780073	176472	1956545
Coğrafi alan bazında			
Ülke içi	1806278	178857	1985136
Ülke dışı	3660	332	3993
Taşıma tipi bazında			
Demir yolu	10015	1024	11040
Deniz yolu	5355	486	5842
Nehir yolu	148741	13742	162483
Kara yolu	1635791	163000	1798791
Hava yolu	10035	936	10972

Kaynak: General Statistics Office

Telekomünikasyon ve İletişim Teknolojileri

Vietnam telekomünikasyon sektörü dünyanın en hızlı büyüyen sektörlerinden birisi olup, son yıllardaki büyüme hızı ortalama %30 civarındadır. Sektörün 2010 yılı pazar büyüklüğünün 7 milyar dolar olması beklenmektedir.

2009 yılı içerisinde toplam telefon abone başvuru sayısı 41,7 milyondur. Başvuru sayısı 2008 yılına göre %40,8 oranında artmıştır. Toplam abonelik başvurularının 4 milyonu sabit hatlar için olup, 2008'e göre artış oranı %43,1'dir. 2009 yılı cep telefonu abone sayısı 37,7 milyon ve 2008 yılına göre artış oranı %40,5'tir. 2009 yılı sonu itibariyle toplam abone sayısı yaklaşık olarak 123 milyondur ve bir önceki döneme göre artış oranı %51,3'tür. Bu sayının 18,1 milyonu sabit telefon abonelerinden, 104,9 milyonu ise cep telefonu abonelerinden oluşmaktadır.

2009 yılı içerisinde internet abone sayısı 3 milyondur ve 2008 yılına göre %45,5 oranında artmıştır. 2009 yılı sonu itibariyle ülkedeki internet kullanıcı sayısı 22,9 milyon kişi olup, bir önceki döneme göre artış oranı %10,3'tür. Vietnam'ın toplam posta ve telekomünikasyon hizmetleri net geliri 94,9 trilyon VND (Vietnam Dongu) olup 2008 yılına göre %39,7 oranında artmıştır.

Vietnam cep telefonu piyasasında 7 ana operatör faaliyet göstermektedir. Bu operatörlerden Viettel Mobile 32 milyon abonesi ile en büyük cep telefonu operatörüdür. Diğer büyük cep telefonu operatörleri sırasıyla 30 milyon abonesi ile MobiPhone ve 20 milyon abonesi ile VinaPhone'dur. Ülkede 40 değişik markaya ait cep telefonu satılmaktadır.

Vietnam'ın telekomünikasyon operatörleri sürekli büyüyen iç talep ihtiyacını karşılamak ve özellikle DTÖ'ye üye olduktan sonra artan uluslararası rekabet ile mücadele edebilmek için yeni teknolojileri uygulayarak ve insan kaynaklarına yatırım yaparak rekabet güçlerini artırmak istemektedirler. Bu amaçla telekomünikasyon firmaları yabancı ortaklıklar yoluyla teknoloji transferi ve know-how elde etmeye çalışmaktadırlar. Bununla birlikte telekomünikasyon sektörü yabancı yatırımcılara Vietnam'ın DTÖ taahhütleri kapsamında aşamalı olarak açılmaktadır. Vietnam'ın DTÖ üyeliği kapsamında imzaladığı Bilgi Teknolojileri Anlaşması gereği sektördeki vergileri aşamalı olarak indirmesi gerekmektedir.

Vietnam'ın ilk uydusu olan Vinesat-1 18 Eylül 2008 tarihinde fırlatılmıştır. Yaklaşık 15 sene hizmet verecek olan Vinesat-1 Amerikan Locked Martin firması tarafından üretilmiştir.

İthal edilen telekomünikasyon ürünlerinin büyük bir kısmı yerel telekomünikasyon hizmet sağlayıcılarına, bunların yan kuruluşlarına veya yayıncılara satılmaktadır. Yerel distribütörlerin ithalat yapabilmek için lisans almaları ya da lisansı olan firmalar ile anlaşma yapmaları gerekmektedir.

Vietnam hükümeti iletişim ve bilgi teknolojileri endüstrisinin gelişmesi için bu sektöre açıkça destek vermektedir. Hükümet özellikle telekomünikasyon ve internet altyapısına, yazılım sektörüne, bilgi teknolojileri ile ilgili eğitim sektörüne ve bu alandaki diğer insan kaynaklarının gelişimine yönelik yatırımlara önem vermektedir.

Vietnam DTÖ taahhütlerine göre 2012 yılına kadar telekomünikasyon pazarını tamamen serbest hale

getirecektir. Bu çerçevede iç piyasada yabancı sermayeli şirketler telekom hizmetleri verebilecek ve bu alanda serbest olarak faaliyette bulunabileceklerdir. Bu anlamda Vietnam'ın hızla büyüyen telekom sektörü yerli ve yabancı firmalar için cazip fırsatlar sunmaktadır

Enerji

2008 yılı sonu itibari ile Vietnam'ın toplam elektrik üretim kapasitesi 65.890 MW olup, bu miktarın %78'i Vietnam Elektrik Kurumu (EVN) tarafından kalan miktar ise yerel ve yabancı özel elektrik üretim santralleri tarafından üretilmektedir. Elektrik üretiminin %37'si hidrolik santrallerden, %39'u doğal gaz santrallerinden ve kalan %13'ü ise termal kömür santrallerinden elde edilmektedir

Son yıllarda elektrik üretimindeki artışa rağmen üretimde hidrolik enerjinin payının yüksek olması ve üretimin yağışlara bağımlılığı ülkede enerji açığına neden olmaktadır. Bu nedenle hükümet doğal gaz ve kömür santralleri ile elektrik üretmek için yatırımlar yapmaktadır. Ayrıca yıl içerisinde elektrik üretiminin azaldığı dönemlerde elektrik ithalatı yapılmaktadır. Ülkenin yıllık elektrik talebi artışı ortalama %12'dir. 2007 yılı itibarıyla kırsal kesimin %95'inde elektrik vardır.

Elektrik üretim sektörü Vietnam Endüstri ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı olup, Vietnam Elektrik Kurumu (EVN) ülkenin elektrik iletim ve dağıtım alanında tekel konumdadır ve doğrudan Başbakan'a bağlıdır.

Vietnam hükümeti ülkenin enerji politikaları ile ilgili olarak 1970'lerden itibaren Enerji Geliştirme Master Planlarını hazırlamış ve yürürlüğe koymuştur. Bu planların sonuncusu olan 6. Enerji Geliştirme Master Planı 17 Temmuz 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Vietnam Hükümeti bu plan ile ülkenin 2015 yılına kadar olan enerji perspektifini ortaya koymuştur. Bu plana göre 2015 yılına kadar enerji talebi yıllık ortalama %20 oranında artacaktır. Ancak 2009 ekonomik krizi ve dolayısıyla ekonomik büyümenin yavaşlaması sanayinin elektrik talebinde bir azalmaya neden olmuştur.

Vietnam hükümeti artan enerji talebini göz önüne alarak ülkenin güney bölgesindeki Ning Thuan eyaletinde yaklaşık 6 milyar dolara her biri 2000 MW gücünde iki nükleer santral inşa etmeyi ve bunların ilkinin 2020 yılına kadar üretime geçirmeyi planlamaktadır. Bu santraller tam kapasite ile çalışmaya başladığında ülkenin enerji üretiminin yaklaşık %20'si bu santrallerden elde edilecektir.

Vietnam Elektrik Kurumu (EVN) tahminlerine göre enerji sektöründe 2009 yılı içerisinde birçok proje için yaklaşık 2,87 Milyar USD yatırım yapılmıştır. 2006-2010 yılları arasında ise yapılan toplam yatırım yaklaşık 16 milyar ABD doları tutarındadır. EVN tahminlerine göre 2015 hedeflerine ulaşmak için enerji sektörüne yaklaşık 40 milyar USD'lik bir yatırıma daha ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak Vietnam Elektrik Kurumu (EVN) kendi kaynakları ve borçlanma yoluyla bu miktarın %66'sını karşılayabilmekte kalan yatırımların özel ve yabancı sermayeli yatırımcılar tarafından karşılanması planlanmaktadır. Enerji sektöründe özel ve yabancı sermayeli yatırımcılara yetki veren kurum Vietnam Endüstri ve Ticaret Bakanlığı'dır. (MOIT)

Önemli sayıda yabancı yatırımcı ülkedeki enerji yatırımlarına ilgi duymasına rağmen yasal ve düzenleyici kuralların zorluğu, düşük elektrik fiyatları, enerji piyasalardaki rekabet ve şeffaflığın olmaması gibi nedenlerden dolayı ancak birkaç tane özel yatırım hayata geçirilebilmiştir. MOIT bu alandaki zorlukları ve yasal engelleri ortadan kaldırmak için son yıllarda oldukça fazla çaba sarf etmektedir. MOIT ve EVN elektrik üretiminde yabancı yatırım oranlarını ve üretim miktarını artırmak için elektrik fiyatlarını kademeli olarak artırmak ve hükümetin fiyatlar üzerindeki belirleyici etkisini azaltmak amacıyla bir yol haritası belirlemişlerdir. İlk uygulama olarak da 2007 yılında ortalama elektrik fiyatını 5,5 US Cente yükseltmişlerdir. Aynı şekilde 2010 yılında da elektrik fiyatlarında tekrar bir artışa gidilmesi beklenmektedir.

Ülkedeki elektrik fiyatları MOIT'in önerisi ve başbakanın onayı ile belirlenmekte ve ülkenin tamamında aynı tarife uygulanmaktadır.

Enerji İstatistikleri

	2003	2004	2005	2006	2007
Üretim					
Elektrik (m kwh)	40,546	46,200	52,100	59,100	66,800
Ham petrol	17.7	20.1	18.5	17.2	15.5
Kömür	19.3	27.3	34.1	38.9	41.2
İhracat					
Ham Petrol	17.1	19.5	18.0	16.4	15.1
Kömür	7.3	11.6	18.0	29.3	32.5
İthalat					
Petrol Ürünleri	9.9	11.0	11.5	11.2	12.6

Kaynak: General Statistics Office

Petrol ve Doğal Gaz Sektörü

Vietnam'ın en önemli enerji sektörünün başında petrol ve doğal gaz sektörü yer almaktadır. Vietnam Güneydoğu Asya'da Endonezya, Malezya ve Brunei'den sonra petrol ve gaz üretimi ve rezervleri bakımından dördüncü, dünya genelinde ise 31. sırada bulunmaktadır. Tahmini ham petrol rezervi yaklaşık 600 milyon ton, tahmini doğal gaz rezervi ise yaklaşık 644 milyar metreküp'tür. Günlük ham petrol üretimi ise yaklaşık 450.000 varil civarındadır.

Vietnam 2008 yılında 22,5 milyon ton ham petrol üretilmiş ve bu miktarın 14 milyon tonunu ihraç etmiştir. Bu miktar ülkenin GSYİH gelirlerinin yaklaşık %20'sine, toplam ihracatının da %18'ine tekabül etmektedir. 2008 yılı petrol ürünlerine yönelik iç talep ise yaklaşık olarak 13 milyon ton olup, bu miktarın büyük bir kısmı ithal edilmiştir.

Ulusal petrol ve gaz monopolu olan Petrovietnam, sektörün gelişmesi için politika ve strateji belirleme, planlama yapma, yabancı yatırımcılarla ortaklık yapmak, petrol anlaşmaları imzalamak gibi konularda Vietnam hükümeti tarafından yetkilendirilmiştir. Petrovietnam ulusal petrol ve gaz üretiminin %70'ini kontrol etmektedir.

Ülkedeki petrol ve doğal gaz üretimini artırmak amacıyla Petrovietnam yabancı yatırımcı firmalar ile 1998-2007 yılları arasında 58 petrol ve gaz araştırma ve üretim anlaşması yapmıştır. Yapılan bu anlaşmaların 34'ü halen yürürlüktedir. Son olarak 15 Aralık 2009 tarihinde Rus Gazprom firması ile Petrovietnam arasında Stratejik Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır. Petrol arama ve üretim yapmak isteyen yabancı yatırımcılar da Petrovietnam ile ortaklık yapmak zorundadır.

Örneğin Vietnam'ın en büyük ham petrol üretici firması olan Viet Petro, Petrovietnam ve Rus Zarubezhneft firması ile ortaklıktır. Aynı şekilde Petrovietnam BP, Conoco Phillips, Kore Ulusal Petrol Şirketi (KNOC), Petronas, Nippon Oil ve Talisman ile ortaklık anlaşmaları yapmıştır. Petrovietnam'ın yıllık cirosu yaklaşık 280 trilyon VND olup, bu rakam ülkenin GSYİH'nin yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır.

İşlenmiş petrol ürünleri sektöründe Vietnam Petrol Kurumu (PETROLIMEX) en önemli oyuncu konumundadır. Petrolimex ülkenin her tarafına yayılmış 6.000 istasyonu ve 1.500 perakende satış noktası ile %60'lık bir pazar payına sahiptir. Son yıllarda yıllık ortalama 7-8 milyon m3 işlenmiş petrol ithalatı yapmaktadır. Petrolimex'in 2008 yılı cirosu yaklaşık 25 trilyon VND'dir. Ülkedeki diğer önemli tedarikçi firma ise Saigon Petro olup ülke genelinde 1000 petrol istasyonu bulunmaktadır.

Likit Petrol Gazı (LPG) piyasasında Dinh Co rafinerisinin sahibi PV Gas en önemli tedarikçi konumundadır. PV Gas North, PV Gas South, Petrolimex Gas, Saigon Petro, AnPha S.G and Total Gas LPG piyasasında faaliyette bulunan başlıca firmalardır.

Ülkedeki petrol dağıtım ve depolama sistemi oldukça yetersizdir. Petrolimex ülkenin en büyük depolama sistemine sahiptir. 1,2 milyon m3 kapasitesinde olan bu depolama sistemi ülkenin ancak bir aylık tüketim ihtiyacını karşılayabilecek miktarda petrol ürünü depolayabilecek kapasitededir. LPG pazarı bakımından Vietnam liman sisteminin kapasitesi yetersizdir. Sadece 1000-1500 ton yük taşıyabilen küçük gemiler limanlara yanaşabilmektedir.

Vietnam hali hazırda petrol bakımından net ihracatçı konumunda olmakla birlikte petrol ürünlerine yönelik iç talebin hızla artması nedeniyle yakın gelecekte net ithalatçı konumuna gelebilir. Bu nedenle Petrovietnam ülkenin işlenmiş petrole olan dış bağımlılığını azaltmak için hükümetin de desteği ile ülkenin ilk petrol rafinerisi olan Dung Quat Petrol Rafinerisini inşa etmeye başlamıştır. Bu rafineri inşaatının 2010 yılı Temmuz ayında tamamlanması beklenmektedir. 2,5 milyar dolara mal olacak olan bu rafinerinin yıllık üretim kapasitesi 6,5 milyon tondur.

Vietnam hükümeti petrol alanlarının geliştirilmesini, yeni petrol rezervlerinin tespit edilmesini ve özel sektörün yatırımlarının sermaye yoğun alanlara yönelmesini özellikle teşvik etmektedir. Bu kapsamda ülkenin ilk özel sermayeli petrol şirketi Sao Nam Petro Mart 2010'da Hanoi'de resmen kurulmuştur. Bu firma daha çok petrol arama faaliyetlerine yatırım yapmayı ve ülkedeki Likit Petrol Gazı (LPG) üretiminin artırılmasına yönelik çalışmalar yürütmeyi hedeflemektedir. Hali hazırda LPG ürünleri bakımından Vietnam diğer bölge ülkelerine bağımlı konumdadır.

Bankacılık

Vietnam bankacılık sektörü sermaye yeterliliği açısından oldukça zayıftır. Bu sebeple bankalar sermaye yapılarını güçlendirmek ve kredi olanaklarını artırmak için hükümetin desteğine ihtiyaç duymaktadır.

Vietnam yerel bankacılık sektörünün üçte ikisi beş büyük kamu bankası tarafından kontrol edilmektedir. Bu bankaların en büyükleri sırasıyla Vietnam Bank of Agricultural and Rural Development Bank ve Bank for Investment and Development of Vietnam'dır. Diğer önemli kamu bankaları sırasıyla Vietcombank (Bank For Foreign Trade of Vietnam), Vietinbank (Vietnam Bank For Industry and Trade) ve ülkenin ilk joint stok bankası olan Habubank'dır. Bunların dışında ülkede yabancı bankalara ait 50 şube ve yaklaşık 30 finans ve leasing firması bulunmaktadır. Ülkenin en büyük özel sektör bankası ise Asia Commercial Bank'tır. Bütün bankacılık sektörü düzenleme ve denetleme yetkisi Vietnam Merkez Bankası'ndadır.

Son yıllara kadar yabancı bankaların ülkedeki bankacılık faaliyetleri sermaye sahipliği bakımından %30 ve maksimum 2 şube ile sınırlandırılmıştı. Ancak DTO anlaşmasından sonra 2008 yılında yapılan yeni düzenlemeler ile sermaye bakımından tamamen yabancılara ait bankalar ya da yabancı bankalara ait kurumlar kurulabilmektedir. Yabancı bankalar ülkede sadece kendi şube ya da yan kurumlarını açmakla kalmamakta aynı zamanda yerli banka ve finans kurumlarına yatırım da yapmaktadırlar.

Sektördeki 4 büyük kamu bankası toplam kredi piyasasının %70'ini finanse etmektedir. 2009 yılında toplam kredilerdeki artış oranı %40 oranında olup, hükümetin beklentisinin (%30) üzerinde gerçekleşmiştir. Kredilerdeki artış oranının bu derece yüksek olması enflasyon konusunda endişelere yol açmaktadır.

Vietnam hükümeti 2006 yılında, 2020 yılına kadar bankacılık alanında yapmayı planlandığı değişiklik ve

yeniliklere ilişkin perspektifler içeren "Bankacılık Gelişim Planı" nı onaylayarak yürürlüğe koymuştur. Bu plana göre Vietnam Merkez Bankası, para ve maliye politikaları konusunda daha bağımsız hareket edebilecek daha modern bir Merkez bankası haline getirilecektir.

Finansal Hizmetler

Ülkede iki tane borsa bulunmakta olup, bunlar güneyde Ho Chi Minh City'de bulunan HOSE ile Başkent Hanoi'de bulunan HNX borsalarıdır. Bu borsaların aktif sermaye büyüklüğü tahmini olarak 39 milyar ABD doları civarındadır ve 2009 yılı itibarıyla GSYİH'nin %43'ü oranında bir büyüklüğe sahiptir. Ekonomik reformların devam etmesi durumunda Vietnam sermaye piyasasının yakın gelecekte Filipinler ve Tayland gibi bölgesel borsalara rakip olabileceği düşünülmektedir.

Perakende Sektörü

2009 yılında gelişmekte olan ülkelerin perakende sektörleri içinde Vietnam perakende sektörü büyüme bakımından 6. sıradadır. Vietnam Endüstri ve Ticaret Bakanlığı (MOIT) verilerine göre perakende sektör gelirleri ülkenin GSYİH'nin %15'ini oluşturmakta ve bu sektörde yaklaşık 5,4 milyon işçi çalışmaktadır.

Vietnam perakende sektörü son yıllarda hızla büyümüştür. Vietnam Genel İstatistik Kurumu verilerine göre 2009 yılında perakende mal ve hizmetler toplamı nominal fiyatlar ile yaklaşık 65,7 milyar dolar olup, bir önceki yıla göre %18,6 oranında artış göstermiştir. Sektördeki reel büyüme ise (fiyat artışları çıkarıldığında %6,9) %11'dir. Ülkenin yıllık GSYİH artışının %5,3 olduğu dikkate alındığında bu sektördeki büyüme oranının GSYİH'deki artışın iki katından daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Perakende sektörünün 2010 yılında cirosunun %20 oranında artarak toplamda 74 milyar dolara çıkacağı tahmin edilmektedir.

1995 yılında ülkede sadece 10 tane süpermarket ve 2 ticaret merkezi varken 2009 yılında bu sayı 8300 market, 400 süpermarket ve alışveriş merkezine yükselmiştir. Ülkenin en önemli ticaret merkezi olan Ho Chi Minh City de 18 ticaret merkezi, başkent Hanoi'de ise 17 ticaret merkezi bulunmaktadır. Coop Mart ülkedeki en önemli market zinciri olup, pazar payı bakımından lider konumdadır. Sektördeki diğer önemli büyük perakendeciler Big C, Metro, Maximark, Fivimart, and Intimex firmalarıdır. Ayrıca Malezya'nın en büyük perakende grubu Parkson Corporation Vietnam'da faaliyette bulunan en büyük yabancı perakendeci olup, 2009 yılında Vietnam'da yaklaşık %30 oranında büyümüştür. Grup bugüne kadar Vietnam'da yaklaşık 70 milyon dolarlık yatırım yapmıştır. Vietnam perakende sektöründe en önemli payı perakende gıda satışları oluşturmaktadır. 2005-2008 yılları arasında yıllık ortalama %16 oranında büyüyen bu sektörün büyüklüğü, toplam perakende sektörünün üçte ikisine tekabül etmektedir.

Perakende gıda satışları şehir merkezlerinde daha fazla artmakta ve henüz daha gelişme aşamasında olmasına rağmen fast food sektörü hızla büyüyerek sektördeki istihdamın artmasına önemli katkılar yapmaktadır. Buna ilaveten son yıllarda bira, hazır çay ve enerji içecekleri satışında da önemli artışlar olmuştur.

Ülkedeki tüketim alışkanlıklarının değişmesi ve kişisel gelirlerin artması ile tüketicilerin giyim kuşam ve kişisel bakım ürünlerine olan talebi her geçen gün artmaktadır. Bu durum da perakende sektörünün diğer segmentlerinin de büyümesine yol açmaktadır. Gıda satışları dışında elbise, ayakkabı, kozmetik ve parfüm satışları perakende sektörünün diğer önemli kollarını oluşturmaktadır. Giyim ve ayakkabıcılık sektörü Vietnam perakende sektöründe önemli bir yer tutmaktadır. Ülkede 2009 yılı itibarıyla yaklaşık 8.780 giyim ve ayakkabı mağazası olup, toplam satışlar bir önceki yıla göre %13 oranında artarak 17,287 trilyon VND tutarında olmuştur.

Ülkedeki giyim ve ayakkabı perakende sektörü çok sayıda küçük perakendeci nedeniyle oldukça dağınık ve bölünmüş bir yapı arz etmektedir. Bu küçük ölçekli perakendeciler toplam satış mağazalarının (outlet) %90'ını, satış alanlarının %85'ini ve toplam satış miktarının %87'sini gerçekleştirmektedirler. Bu sektörde faaliyet gösteren küçük işletmeler sattıkları ürünleri birçok değişik kaynaktan temin etmektedir. Bunların çoğu ürünlerini yerel üretim yapan tekstil ve ayakkabı üreticilerden almakta, bir kısmı diğer ülkelere ikinci el ürün almakta, kalan kısım da ürünlerini büyük oranda Çin'den almaktadır. Ülkede markalı üretim yapan firmalar (Viet Tien, VINATEX, An Phuoc gibi) ve diğer yabancı markalar sektördeki toplam gelirin sadece %13'ünü oluşturmaktadır. 2008 yılında başlayan küresel ekonomik kriz ülkedeki tekstil ve ayakkabıcılık sektöründe faaliyet gösteren firmaların 2009 üretim ve pazarlama faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle giyim ve ayakkabı sektöründe faaliyet gösteren Giordano, Luis Vuitton, Khai Silk and An Phuo gibi lüks markalar krizden en çok etkilenen kesim olmuştur. Birçok marka krizin etkilerini azaltmak için fiyat indirimlerine gitse de tüketicilerin büyük bir çoğunluğunun alım gücü bu ürünler için yeterli olamamaktadır.

2009 yılında Viet Tien firması giyim ve ayakkabı perakende sektöründeki lider konumunu sürdürmüştür. Firmanın satış gelirleri 568 milyon VND olup, toplamda sektörün %3'üne tekabül etmektedir. Ancak son yıllarda pazardaki lider konumu VINATEX tarafından ciddi şekilde zorlanmaktadır. Vinatex'in normalde ana faaliyet alanı olarak ihracat- ithalat olmasına rağmen son yıllarda iç pazardaki ve perakende sektöründeki artan fırsatlar, VINATEX in iç perakende sektöründe de artan oranda faaliyet göstermesine yol açmıştır. Bu çabalar VINATEX'in giyim ve ayakkabı perakende

sektöründeki pazar payını gün geçtikçe artırmaktadır

Vietnam DTÖ kuralları gereği 2009 yılında perakende ve dağıtım sektörünü uluslararası rekabete açmıştır. Bu durum özellikle sektörde faaliyette bulunmak isteyen yabancı yatırımcılara çeşitli haklar ve fırsatlar sağlamıştır. DTÖ anlaşmasına göre lisanslı yabancı perakendeciler ülkede bir tane outlet açabilmektedirler. Sonradan açmak istedikleri diğer her bir outlet talepleri için ayrı ayrı izin almak zorundadırlar. Bu izinler verilirken o bölgedeki outlet sayısı, nüfus yoğunluğu, pazarın istikrarı ve bölgesel plana uygunluğu göz önüne alınmaktadır. Dolayısıyla bu kararlar her bir talepte ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Diğer Hizmetler

Hizmet sektörü GSYİH içindeki %38'lik payı ile sanayiden sonra Vietnam'ın en önemli ikinci sektörü konumundadır. Hizmet sektörü ekonomik büyümeye ve artan iç talebe paralel olarak büyümeye devam etmekte ve aynı zamanda sektördeki kalite ve verimlilik de sürekli olarak artmaktadır.

Son yıllarda bütün ekonomik sektörlerle birlikte hizmet sektörü de daha açık ve şeffaf hale gelmiştir. Ekonomik büyümenin sürekli artması ve ticaretin gelişmesi ülkedeki iş süreçlerini de çeşitlendirmiş ve sektörde yeni faaliyet alanları ortaya çıkmıştır. 2009 yılında perakende satış ve hizmetlerin toplam tutarı 1.197,5 trilyon VND olup, sektör 2008 yılına göre nominal olarak %18,6 oranında büyümüştür. Sektördeki reel büyüme oranı ise %11 düzeyindedir. Ülkedeki hizmet sektöründeki başlıca iş kolları perakende satış, turizm, taşımacılık, posta, telekomünikasyon hizmetleri ve sigortacılıktır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

1986 yılında Vietnam Komünist Partisinin uygulamaya koyduğu ve doi moi adı verilen yenileşme politikalarının yürürlüğe girmesinden sonra yabancı yatırımlara yönelik ilk yasal düzenleme 29 Aralık 1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yabancı yatırımlar ile ilgili olarak daha sonra 1990, 1992, 1996 ve son olarak da 2001 yılında Vietnam'da yabancı yatırım hakkındaki kanun 01 Temmuz 2001 yılında yürürlüğe girmiştir.

Vietnam'ın 11 Ocak 2007 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne tam üye olması ile mal ve hizmet ticareti, tarifeler ve gümrük işlemleri, yatırım önlemleri (TRIMS), Fikri Mülkiyet Haklarının korunması (TRIPS) gibi birçok alanda uluslararası taahhüt altına girmiştir. Bu sayede ülkedeki ekonomik özgürlükler artmış, mal ve hizmet ihracatında, dış ticaret politika uygulamalarında ve yasal düzenlemelerde daha fazla açıklık ve şeffaflık sağlanmıştır. Bu bakımdan ülke özellikle 2007 yılından itibaren yabancı yatırımcılar için sağladığı diğer avantajlar nedeniyle daha cazip hale gelmiştir.

2009 yılında küresel ekonomik kriz ve ekonomik yavaşlamanın Vietnam'a gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımları üzerinde önemli etkileri olmuştur. 2009 yılında doğrudan yabancı sermaye yatırımları bir önceki yıla göre %5,8 oranında azalmıştır. Vietnam Yabancı Yatırım Ajansı (FIA) verilerine göre 2009 yılında Vietnam'a toplam 21,48 milyar dolarlık yatırım taahhüt edilmiştir. Aynı dönem içerisinde gerçekleşen yatırım ise 10 milyar dolar olup, 2008 yılından 1,5 milyar dolar daha azdır. FIA'ya göre 15 Aralık 2009 tarihine kadar 839 lisanslı proje için başvurulmuştur ve bu lisanslı projelerin kayıtlı sermaye değeri 16,34 milyar dolardır. Bununla birlikte yabancı yatırımcılar ayrıca 239 yeni proje için lisans başvurusunda bulunmuşlar ve bu projelerin toplam değeri ise tahmini olarak 5,13 milyar dolardır.

2009 yılı itibarıyla Vietnam'ın yurtdışında yaptığı doğrudan sermaye yatırımları toplamı yaklaşık 14 milyar dolardır. Vietnam'ın yurtdışında yaptığı en büyük yatırımı ise Vietnam petrol şirketi Petrovietnam'ın Venezuel'da Orinoco petrol sahasında yaptığı ve toplam yatırım değeri 11,4 milyar dolar olan yatırımdır. Petrovietnam'ın ayrıca Asya'nın değişik bölgelerinde 6 ayrı yatırım daha bulunmaktadır. Vietnam yabancı yatırımlar bakımından Laos'ta en önemli yatırımcı ülke konumundadır.

2009 yılında, gayrimenkul, konaklama ve restoran hizmetleri, imalat sanayi, madencilik ve inşaat en çok yabancı yatırım çeken sektörler olmuştur.

Genel olarak değerlendirildiğinde Vietnam'ın doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından bazı avantajları ve dezavantajları vardır. En önemli avantajları; politik istikrar, ekonomik yapı, bölgedeki diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında sosyal ve ekonomik güvenliğin daha fazla olması, yüksek ekonomik büyüme hızı ve buna bağlı olarak kişilerin gelirlerindeki hızlı artış ve 85 milyonluk nüfusu ile gelişmekte olan bir pazara sahip olmasıdır. Her ne kadar ülkedeki işgücünün fazlalığı ve düşük işgücü maliyeti bazı sektörler için (tekstil ve ayakkabı) avantaj gibi görünse de yetişmiş işgücü azlığı özellikle yüksek teknoloji sektörlerindeki yatırımlar bakımından dezavantaj yaratmaktadır. Ulaşım, taşımacılık, elektrik arzı ve kalitesi, telekomünikasyon, bankacılık ve yedek parça üretimi gibi teknik ve ekonomik altyapının yeterince gelişmemesi doğrudan yabancı yatırımlar bakımından ülkenin diğer önemli dezavantajlarıdır.

Ülkede yabancı yatırımlar konusunda yetkili olan Yabancı Yatırım Ajansı (FIA) Planlama ve Yatırım Bakanlığına (MPI) bağlı olarak çalışmaktadır. Yabancı yatırımlar konusunda Merkezi anlamda yetkili kurum MPI'dir. Ülkedeki Yabancı Yatırım Ajansı'nın görevleri ise genel olarak Vietnam'ın yabancı yatırımlar konusundaki politikalarını belirlemek, yabancı yatırımları teşvik etmek, gözetlemek ve

denetim ve bu alanda denetimlik hizmetler vermek olarak sayılmıdır.

Vietnam yabancı yatırımlar konusunda çeşitli teşvikler vermektedir. Tercihli kurumlar vergisi oranları uygulamak, kurumlar vergisinden tamamen muafiyet veya indirim, ithalat vergisi muafiyeti, telif ücret vergisi muafiyeti, arazi kullanımı veya kiralama ücretlerinden muafiyet, yap-işlet-devret öncelikleri, vs. yabancı yatırımlar için Vietnam hükümetinin uyguladığı başlıca teşviklerdir.

Vietnam hükümeti, yatırım teşvikleri için stratejik sektörler belirlemiştir. Bunlar genellikle yüksek katma değer yaratan ve üretim için ileri teknoloji gerektiren sektörler ile yüksek istihdam yaratan sektörler ve daha çok altyapı yatırımı gerektiren sektörlerdir.

Ülkeye yatırım yapan yabancı yatırımcılara hükümet tarafından; yatırımların kamulaştırılmayacağı, fikri mülkiyet haklarının korunacağı, sermaye ve kar transferinde herhangi bir zorluk çıkarılmayacağı, daha sonradan yapılacak yasal düzenlemeler ile yatırımcıların zarara uğratılmayacakları veya farklı uygulamalara tabi tutulmayacakları konusunda güven artırıcı çeşitli garantiler verilmektedir.

Vietnam hükümeti her ne kadar özel sektör yatırımlarını teşvik etse de bankacılık ve finans, yayıncılık, sağlık, gayrimenkul, madencilik ve eğitim sektörlerinde yapılacak özel sektör yatırımlarında hem yerel hem de yabancı yatırımcılar için ilave şartlar istenmektedir.

Yabancı yatırım prosedürleri yatırım miktarlarına göre belirlenmektedir. Vietnam Yatırım Ajansı (FIA) verilerine yabancı yatırım miktarı 16 Milyon dolardan daha az ise yatırım lisansı alma süresi ortalama 15 işgünüdür. Yatırım miktarı daha fazla ise veya yukarıda bahsedilen ve yatırım için ilave şartlar gerektiren sektörlerle yönelik ise bu süreç 20 ila 40 gün arasında olmaktadır.

Ülkeler İtibarı ile Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Ülkelere Göre Yabancı Yatırımlar

	Proje sayısı	Kayıtlı sermaye (milyon USD)
ABD	43	5948.2
Cayman Adaları	3	2016.5
Samoa	3	1700.6
Kore Cumhuriyeti	204	1597.7
Tayvan	53	1355.7
Virgin Adaları	33	1074.2
Hong Kong	39	742.2
Singapur	98	469.1
Rusya	3	345.7
Çin	48	180.4
Malezya	29	150.7
Japonya	77	138.3
Almanya	15	110.8
Avustralya	24	90.0
Fransa	32	87.9
Tayland	19	77.4
İtalya	5	49.4
Hollanda	14	45.6
İngiltere	8	40.6
Man Island	1	35.0
Man Island	14	31.8
Brunei	16	18.4
Danimarka	12	11.3
İspanya	8	9.7
Filipinler	3	4.9
Endonezya	1	2.1
Fas	2	2.0

Source: General Statistics Office

Sektörler İtibarı ile Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Sektörlere Göre Yabancı Yatırımlar

	Proje sayısı	Kayıtlı sermaye (milyon USD)
Gayrimenkul	39	7372.4
Konaklama ve yiyecek/içecek	32	4982.6
İmalat	245	2220.0
Madencilik	6	397.0
İnşaat	74	388.3
Eğlence	12	291.8
Toptancılık, perakendecilik, tamirat	115	191.7
Elektrik, gaz, su	16	129.0
Antrepoculuk	26	109.8

Source: General Statistics Office

Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

Özel Bölgeler

Vietnam hükümeti yatırımcıların daha ayrıcalıklı hizmet alabilmesi, çeşitli vergi ve gümrük tarife indirimlerinden yararlanabilmesi için bazı özel bölgeler dizayn etmiştir. Bunlar; endüstri bölgeleri, serbest ticaret bölgeleri ve yüksek teknoloji bölgeleridir.

Bu bölgelerde faaliyette bulunan yerli ve yabancı firmalar çeşitli vergi avantajları yanında ürettikleri ürünleri ihraç etmeleri durumunda hammadde ithalatı için vergi vermemektedirler. Vietnam ayrıca DTÖ anlaşması kapsamında tarife dışı engelleri de elimine etmektedir.

Vietnam da 194 tane endüstri ve serbest ticaret bölgesi bulunmaktadır. 2009 yılı itibarıyla bu bölgelerde faaliyette bulunan lisanslı yabancı yatırımcı sayısı 3,325 olup, toplam yatırım miktarı 39,3 milyar dolardır. Bu bölgelerde çalışan toplam işçi sayısı ise yaklaşık 1,1 milyon kişidir.

Endüstri ve Serbest ticaret bölgeleri, sağladıkları vergi ve tarife muafiyetlerinin yanı sıra, altyapı olanakları nedeniyle de yabancı yatırımcılar tarafından tercih edilmektedir. Hâlihazırda bu bölgelerde gıda işleme, tekstil ve giyim gibi daha çok hafif sanayi kolları faaliyette bulunmakta olup, ağır sanayi yatırımlarının sayısı azdır.

Bu bölgelerdeki taşımacılık, dağıtım ve depolama alanlarında hizmet veren antrepolar bulunmaktadır. Ancak gümrük ve sigortacılık işlemleri için yabancı firmaların bölgesel gümrük ofislerine müracaat etmeleri gerekmektedir. Bu bölgelerdeki gümrük işlemleri ve ürünlerin teslim süresi konusunda standart bir süre olmayıp, bu işlemler bazen uzun sürebilmektedir.

İthal edilen veya ihraç amaçlı üretilen çoğu ürün bölgesel gümrük ofislerine bağlı antrepolarda depolanabilmektedir. Ancak Vietnam'a ithalatı veya ülkeden ihracatı yasak olan ürünler, Vietnam'da üretilen sahte marka veya sahte etiket taşıyan ürünler ile çevreye ve genel halk sağlığına zararlı ürünlerin bu bölgelere girmesi ya da depolanması yasaktır. Bu antrepolarda depolama yapılacak ürünler ile ilgili olarak, ürün limana gelmeden en az 24 saat önce ilgili gümrük ofisine başvurulup depo sahipleri ile kiralama sözleşmesi yapılması gerekmektedir.

Bu antrepolarda ürün depolamak için gerekli olan evraklar; ürünleri antreposunda depolayacak olan antrepo yetkilisi ile yapılan sözleşme, antrepo kira sözleşmesi, gemi yükleme faturası, ürünlere ait menşe şahadetnamesi ve gümrük beyannamesidir.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Vietnam'da ticari faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar aşağıda belirtilen üç tip lisanstan birine sahip olmak zorundadır.

Temsilcilik Ofisi Lisansı

Temsilcilik ofisi lisansı şehirlerdeki ilgili ticaret departmanları tarafından verilmektedir. 25 Temmuz 2006 yılında yayınlanan kanun (72/2006/ND-CP) ve 28 Eylül 2006 tarihinde yayımlanan (11/2006/TT-BTM) sirkülerde ülkedeki temsilcilik ofisi açmanın şartları, bu ofislerin hak ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Bu kapsamda temsilcilik ofisi; yerel faaliyetleri için ofis kiralayabilmekte, belli sayıda uzman olmak şartıyla yerel personel çalıştırabilmektedir. Temsilcilik ofislerinin faaliyetleri, genel olarak ana firma adına pazar araştırması yapmak, pazarlama ve satış faaliyetlerini takip etmek veya gözetlemek ve ana firmanın uzun dönemli yatırım faaliyetlerini yürütmek gibi belli alanlar ile sınırlandırılmıştır.

Temsilcilik ofislerinin ticaret yapma, profesyonel danışmanlık yapma vb. gibi gelir getirci faaliyetlerde bulunması kesinlikle yasaklanmıştır.

Temsilcilik ofisi lisansı yabancı firmalara bir bölgede sadece bir ofis açmasına müsaade etmektedir. Aynı bölgede ya da diğer bölgelerde başka bir temsilcilik ofisi açmak isteyen yabancı firmaların her bir ofis için başka bir lisans başvurusu yapmaları gerekmektedir. Birden fazla temsilcilik açmak isteyen firmaların ilk lisans başvurularında kaç tane temsilcilik ofisi açmayı planladıklarını resmi makamlara bildirmeleri tavsiye edilmektedir. Daha sonra karar verilirse, yetkili makamlar ilk temsilcilik ofisinin faaliyet ve performansına ilişkin dokümanlar talep edebilmektedir.

Lisans başvurusu için ana firma ile ortaklık yapısı, şirket kuruluş sözleşmesi gibi ana firmaya bazı dokümanlar hazırlanmalı, firmanın Vietnam'daki temsilcisinin adı ve ofisin Vietnam'daki adresi belirlenmelidir. Başvuru işlemleri ortalama 15 günde sonuçlandırılmaktadır.

Şube Lisansı

Yabancı firmaların Vietnam'da şube açması ve yönetmesi Vietnam ticaret kanunu ile düzenlenmiştir. Bu lisans Vietnam'da özellikle hizmet sektöründe faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalara verilmektedir. Bu sektörler genellikle Vietnam hükümeti tarafından yakından takip edilen ve gözetlenen bankacılık, finans, sigortacılık, pazarlama ve reklâmcılık, eğitim, turizm, lojistik gibi hizmet sektörü faaliyet kollarıdır. Ayrıca bazı yabancı tütün firmalarına da şube lisansı verilmiştir. Çoğu yabancı firma Vietnam'da başlangıçta temsilcilik ofisi açmış, daha sonra şube lisansı almıştır.

Yukarıda sayılan alanlarda faaliyette bulunan ve Vietnam'da şubesi bulunan yabancı firmalara ait şubeler mal ve hizmetlerin ihracat ve ithalatı konularında bazı sınırlamalara tabidirler. Ayrıca ticari faaliyetleri ve sahip oldukları varlıkları bakımından Vietnam'da uygulanan kurumlar vergisine tabidirler.

Şube lisansı için başvurular genellikle Vietnam Endüstri ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilmektedir. Bazı alanda farklı otoriteler de lisans verme konusunda yetkilidir. (bankacılık lisansı için Vietnam Merkez Bankası, yabancı hukuk büroları için Adalet Bakanlığı gibi).

Yabancı Yatırım Lisansı

Vietnam'da yatırım lisansı düzenleme yetkisi bakımından yetkili kurum Vietnam Yatırım ve Planlama Bakanlığıdır. Hanoi ve Ho Chi Minh City'de ofisleri bulunan Bakanlık, yatırım lisansı başvurularını genellikle 15-60 günlük bir surede sonuçlandırmaktadır. Son yıllarda yatırım izni verme ve lisans düzenleme konusunda yerel otoritelere de bazı sınırlar dâhilinde kısmi yetki verilmiştir. Ayrıca 'A grubu' olarak nitelendirilen ve genellikle telekomünikasyon, petrol ve doğalgaz, altın madenciliği gibi belli bazı alanlardaki projeler için Başbakanın izni gereklidir. Bu konularda Vietnam Yabancı Yatırım Ajansı Başbakanlığa danışmanlık hizmeti yapmaktadır.

Vietnam'da yatırım yapmak isteyen yabancı firmalar çeşitli araçlar kullanarak yatırım faaliyetinde bulunmaktadırlar. Bu yöntemler:

- İş Ortaklığı (Business cooperation)

Yabancı firmalar bu yöntem ile özellikle büyük ölçekli projelere yatırım yapabilmekte ve elde ettikleri gelirlerini kendi ülkelerine serbestçe aktarabilmektedir. Bu yöntem ile yapılan iş kontratına göre; taraflar kurulan şirketin borç ve alacaklarından müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmekte ayrıca elde edilen gelir de sözleşmeye göre paylaşılabilir. Yabancı yatırımcılar bu çeşit iş anlaşmalarında personel ve vergi gibi konularda daha az bağlayıcı kurala tabi olduğundan iş yapma bakımından daha bağımsız hareket edebilmektedir.

İş ortaklığı kurulabilmesi için; taraflar arasında bir kontrat imzalanarak bu kontratın yetkili otorite tarafından onaylanması gerekir. Vietnam kanunlarında iş ortaklığı sözleşmelerinin süresi 50 yıl ile sınırlandırılmıştır. Taraflar iş anlaşması süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer kişilere devredebilmektedir. Bu tür ortaklıklar genellikle Vietnamlı posta ve telekomünikasyon firmaları tarafından tercih edilmektedir.

- Ortak Girişim (Joint Venture)

Bu tür ortak girişimlerde yabancı firmalar Vietnam'da kurulan şirket sermayesinin en az %30'una sahip olmak zorundadır. Ortak girişim firması kurulabilmesi için yetkili otoritelerden onay alınması gerekir. Onay başvurusunda bulunmak için taraflar ortak girişim projesi için bir fizibilite çalışması yapması, kendi aralarında sözleşme imzalamaları, yasal ve finansal durumlarını gösteren ilgili belgeleri temin etmeleri ve ortak girişim firmasının kuruluş sözleşmesinin hazırlanması gerekmektedir. Bu tür firmaların isminin Vietnamca ya da Vietnamca ve İngilizce (aynı anda) olması gerekir.

Vietnam'daki yabancı sermaye ile ilgili mevcut yasaya göre; kredi kurumları, vb. bazı iş kolları dışındaki ortak girişim firmalarının sermaye tutarları ile ilgili belirlenmiş bir miktar yoktur. Bununla birlikte firmanın yasal sermayesi toplam yatırım miktarının en az %30'u kadar olmalıdır. Vietnam kanunlarına ortak girişim anlaşmalarının süresi 50 yıldır ve talep edilmesi halinde 70 yıla kadar uzatılabilir. Taraflar anlaşma süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer üçüncü taraflara devredebilmektedir.

Ortak girişim firmaları, tarafların temsil edildiği bir yönetim kurulu oluşturmak ve yılda en az bir kez toplamak zorundadır. Şirketin Genel Müdürü, genel müdür yardımcıları yönetim kurulu tarafından atanmak zorundadır. Şirketin genel müdürünün ya da birinci derecede yetkili genel müdür yardımcısının Vietnam vatandaşı olması gerekmektedir.

- Sermayesinin tamamı (%100) yabancı olan firmalar

Mevcut yasada herhangi bir sınırlama olmaması durumunda Vietnam'da yetkili otoriteden izin almak suretiyle yatırım amaçlı ve sermayesinin tamamı yabancılara ait olan firma kurulabilmektedir. Yetkili merciye başvurmadan önce; yatırım projesinin fizibilite çalışması yapılmalı, firmanın kuruluş amacı veya tüzüğü ile yatırımcının yasal ve finansal durumunu gösterir belgelerin hazırlanması gerekmektedir.

Bu firmalar 50 yıllığına kurulabilmektedir. Firmanın yasal temsilcisi olan genel müdürünün isminin firma kuruluş sözleşmesinde belirtilmesi gerekir.

Oturma ve Çalışma İzinleri

Yabancı işçi Çalışma İzni

Vietnam'da yabancı işçi çalıştırma ve oturma izni başvuru işlemleri için dosya hazırlama ve başvuru işlemi yapma yetkisi işverenin (firma ve kurumlar) sorumluluğundadır. Başvurular İşçi Savaş Malulleri ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın yerel ofislerine yapılmaktadır.

Başvuru süreci yaklaşık 15 gün sürmekte maliyeti ise yaklaşık 25 USD tutarındadır. Yabancı işçi olarak çalışabilmek için;

- En az 18 yaşında ya da daha büyük olmak,
- Fiziki olarak başvurulana işe uygun olmak,
- Yüksek teknik ya da profesyonel özelliklere sahip olmak,
- Adli sicili temiz olmak,
- Bulaşıcı vb. hastalıklar ile ilgili Vietnam yasalarının istediği şartlara haiz olmak gerekmektedir.

Bu özellikleri taşıyan kişilerin iş başvuru dosyalarında;

- İşveren tarafından izin verildiğine dair başvuru dilekçesi,
- Vietnam'da işçi olmak için başvuru dilekçesi,
- Yabancı işçinin yaşadığı ülkenin yetkili mercilerinden alınan adli sicil kaydı.(işçilik başvurusunda bulunan yabancılar Vietnam'da 6 aydan fazla süre ikamet etmişler ise Vietnamlı yerel otoritelerden de sabıka kaydı almaları gerekmektedir.)
- İşçinin kendi ülkesinden aldığı sağlık raporu (işçi Vietnam'da ikamet ediyor ise Vietnam Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir)
- Yabancı İşçinin mesleği ile ilgili sertifikalar (diploma vb.)
- Ön yüzden çekilmiş 3 adet vesikalık resim bulunması gerekir.

Üç aydan daha az süre için Vietnam'da çalışacak olan kişiler, Vietnam yasalarına göre kurulan limited şirketin yönetim kurulu üyeleri, Vietnam'daki temsilcilik ofisi ya da yabancı firma şubesi temsilcisi ve Vietnam Adalet Bakanlığı'ndan faaliyette bulunmak için sertifika alan avukatlar ülkede çalışmak için izin almak zorunda değillerdir.

Vietnam hükümeti 25 Mart 2010 tarihinde yayınladığı yeni düzenleme ile (34/2008/ND-CP) ülkede yabancı işçilerin çalışması konusunda iyileştirmeler yapmıştır.

Yeni düzenleme ile yabancı uyruklu işçilere 36 aya kadar çalışma izni verilmektedir. Ancak çalışma izninin sona ermesi, yabancı iş kontratının sona ermesi ve iş sözleşmesinin içeriğinin çalışma iznine aykırı olması durumunda bu süreye bakılmaksızın çalışma izni sona ermektedir.

Sözleşmesi sona eren işçilerin çalışma sürelerini uzatmak için Vietnam Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurmaları gerekmektedir. Yabancı işçilerin yerine istihdam üzere Vietnamlı işçileri eğiten, ancak 36 aydan daha fazla zamana ihtiyacı duyulan projelerde, işverenler çalıştıracakları yabancı işçiler için 36 aydan daha uzun süre için çalışma iznine başvurabilmektedirler.

Geçici süre için (deneme amaçlı) Vietnam'a gelen yabancı işçiler en az yedi gün önceden, isim, doğum tarihi, uyruğu, pasaport numarası, işe başlama ve bitiş tarihi ve işin niteliği konusunda çalışma Bakanlığının yerel departmanlarına bilgi vermek zorundadırlar.

Vietnam'da faaliyet gösteren yabancı firmaların yönetim ve uzman kadrolarında çalışan Vietnamlı personelin sayısı toplam çalışanların en az %20'si oranında olmak zorundadır.

► Dış Ticaret

Genel Durum

1997-1998 yıllarında ortaya çıkan bölgesel finansal krizi takiben Vietnam, Asya dışına açılma ve yeni ihracat pazarları bulma gayreti içine girmiş ve büyük ölçüde başarılı olmuştur. Ülkede dış ticaret sektörü nispeten büyük bir hacme sahiptir. Gerek ihracat ve gerekse ithalat, kriz dönemleri hariç, genel olarak büyük bir artış trendindedir. 2006 yılında yaklaşık 40 milyar dolar olan ihracatın 2011 yılında 83 milyar doları aşacağı öngörülmektedir. Aynı dönemde ithalatın da iki kattan fazla artarak, 93 milyar dolara yaklaşacağı tahmin edilmektedir.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2006	39.826	42.602	-2.776	82.428
2007	48.561	58.999	-10.438	107.560
2008	62.685	75.467	-12.782	138.152

2009	57.096	65.403	-8.307	122.499
2010 a	70.822	78.560	-7.737	149.382
2011 a	83.361	92.968	-9.607	176.329

a EIU tahmini

Kaynak: EIU, Economist Intelligence Unit

İhracatında Başlıca Ürünler

Vietnam'ın ihraç ettiği ürünler gerek sanayi ve gerekse tarım sektöründe çok geniş bir yelpazeden oluşmaktadır. Ülkenin ihracatında ilk sırayı petrol yağları almaktadır. Petrol yağları dışında, ihracatta ön sıralarda yer alan belli başlı ürünler ayakkabı, pirinç, kahve, balık ürünleri ve diğer mobilyalardır. Ülkenin ürün bazında ihracatı incelendiğinde, ihraç edilen ürünlerin büyük bir bölümünün gelenekselleşmiş olduğu ve ihraç edilen ürün çeşidi bakımından ciddi dalgalanmalar olmadığı gözlemlenmektedir.

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2007	2008	2009
2709	Petrol Yağları ve Bitümenli Minerallerden Üretilen	8.488	10.357	6.297
6403	Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni vb Kösele Ayakkabı	1.952	2.332	3.315
9403	Diğer Mobilyalar, Bunların Aksam ve Parçaları	1.647	1.842	2.459
1006	Pirinç	1.490	2.896	1.954
6402	Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk ve Plastik Diğer Ayakkabılar	855	1.088	1.829
2701	Taşkömürü, Taş Kömürü Biriketleri vb Yakıtlar	1.000	1.388	1.749
7114	Kıymetli Metaller ve Kaplamalarından Kuyumcu Eşyası	0	0	1.715
0901	Kahve	1.917	2.114	1.712
6110	Kazaklar, Süveterler, Hırkalar, Yelekler vb. Eşya-Örölmüş	826	1.080	1.531
0304	Balık Filetosu, Diğer Balık Etleri (Taze, Soğutulmuş, Dondur.)	1.246	1.856	1.480
8443	Matbaacılığa Mahsus Baskı Makineleri, Yardımcı Makineler	13	1.354	1.444
6204	Kadın, Kız Çocuklarına Ait Takım Elbise, Ceket, Elbise, Etek vb	1.355	1.485	1.389
6404	Yüzü Dokuma Maddelerinden, Tabanı Kauçuk, Plastik vb Ayakkabı	996	1.224	1.332
0306	Kabuklu Hayvanlar (Canlı, Taze, Soğutulmuş, Dondurulmuş vb)	1.440	1.407	1.193
8517	Telli Telefon-Telgraf İçin Elektrikli Cihazlar	57	168	1.036
6203	Erkek, Çocuklara Ait Takım Elbise, Ceket, Blazer, Pantolon, Şort	1.176	1.288	969
8544	Elektrik İçin İzole Tel, Kablo, İzole İletici, Optik Lif Kablo	882	1.009	869
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam ve Parçaları	680	781	869
0801	Hindistan, Brezilya, Kaju Cevizleri-Taze, Kuru, Kabuklu, Kabuksuz	636	910	790
4202	Deri, Kösele vb Den Seyahat Eşyası	416	560	783
6104	Kadın, Kız İçin Takım Giysi, Ceket, Pantolon, Etek, Şort-Örölmüş	445	551	579
6201	Erkek Çocuklara Ait Palto, Kaban, Kap, Pelerin, Anorak vb. Eşya	337	320	550
8525	Radyo-Telefon, Radyo, Televizyon Vericileri, Televizyon Kamerası	267	413	544
8529	85.25-85.28 Deki Cihazların Aksam ve Parçaları	31	96	533
6202	Kadın, Kız Çocuk İçin Manto, Kaban, Kap, Pelerin, Anorak vb Eşya	317	359	525
6109	Tişörtler, Fanilalar, Diğer İç Giyim Eşyası-Örölmüş	580	775	500
1605	Kabuklu Hayvan, Yumuşakça, Sudaki Omurgasızların Konserveleri	294	414	500
4001	Tabii Kauçuk, Balata, Güta-Perka, Guayül vb Tabii Sakızlar	1.312	1.563	481
2505	Her Nevi Tabii Kum	28	38	470
6205	Erkek, Erkek Çocuk Gömlekleri	374	384	442
8501	Elektrik Motorları, Jeneratörler	202	259	404
6211	Spor Kıyafetleri, Kayak, Yüzme Kıyafetleri vb Giyim Eşyası	101	161	393
8518	Mikrofon, Hoparlör, Kulaklık, Ses Yükseltici Setler, Mesnetleri	158	271	364
8473	84.69-84.72 Pozisyonlarındaki Makinelerin Aksam ve Parçaları	107	497	364

0307 Yumuşakçalar, Suda Yaşayan Diğer Omurgasızlar (Her Halde)	403	429	338
0714 Diğer Sebze, Kök ve Yumrular (Taze veya Kurutulmuş)	196	171	328
6210 Plastik, Kauçuk Sıvanmış, Emdirilmiş Elyaftan Giyim Eşyası	76	118	327
4401 Yakmaya Mahsus Ağaçlar-Yonga, Talaş, Döküntü, Kırıntı vb	178	260	317
3923 Eşya Taşıma Ambalajı İçin Plastik Mamulleri, Tıpa, Kapak, Kapsül	205	411	316
6105 Erkek, Erkek Çocuk İçin Örne Gömlekler	204	254	306

Kaynak: ITC Trade Map

İthalatında Başlıca Ürünler

Vietnam'ın ithal ettiği ürünler içinde ilk sırayı petrol yağları (ham yağlar hariç) almaktadır. İthalatta önde gelen diğer ürünler içinde demir-çelik ürünleri, telefon cihazları ve otomotiv ve oto yedek parça yer almaktadır. İhracatta olduğu gibi, ülkenin ithal ettiği ürünler çeşit olarak istikrarlı bir yapı sergilemektedir.

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP ÜRÜN ADI	2007	2008	2009
2710 Petrol Yağları ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar	8.006	11.322	6.239
8517 Telli Telefon-Telgraf İçin Elektrikli Cihazlar	369	1.909	2.437
7208 Demir/Çelik Sıcak Hadde Yassı Mamulleri-Genişlik 600mm. Fazla	1.709	2.498	1.743
8703 Binek Otomobilleri, Steysin Vagonlar, Yarış Arabaları	204	387	1.074
6006 Diğer Örne Mensucat	303	407	1.028
2304 Soya Fasulyesi Yağı Üretiminden Arta Kalan Küspe ve Katı Atıklar	683	1.045	931
7207 Demir/Alaşımsız Çelikten Yarı Mamuller	1.111	1.647	895
8704 Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	187	331	864
8708 Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	733	1.054	752
3004 Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan İlaçlar (Dozlandırılmış)	683	820	748
8431 Ağır İş Makine ve Cihazlarının (84.25-84.30) Aksamları, Parçaları	59	100	701
8471 Otomatik Bilgi İşlem Makineleri, Üniteleri	699	649	679
5407 Sentetik İplik, Monofil, Şeritlerle Dokumalar	310	404	676
3901 Etilen Polimerleri (İlk Şekillerde)	905	947	668
8443 Matbaacılığa Mahsus Baskı Makineleri, Yardımcı Makineler	107	791	630
8802 Diğer Hava Taşıtları (Helikopter, Uçak, Uydular, Uzay Araçları)	483	215	594
7204 Demir/Çelik Döküntü ve Hurdaları, Bunların Külçeleri	369	794	534
3105 Azot, Fosfor ve Potasyum Gibi; İki/Üçünün Karışımları	426	577	527
2208 Etil Alkol-Tağyir Edilmemiş-Derece %80 Den Az; Alkollü İçkiler	17	33	503
0202 Sığır Etleri (Dondurulmuş)	9	25	502
3902 Propilen ve Diğer Olefinlerin Polimerleri (İlk Şekillerde)	626	753	501
8429 Dozerler, Grayder, Skreyper, Ekskavatör, Küreyici, Yükleyici vb	237	361	489
5903 Plastik Emdirilmiş, Sıvanmış, Kaplanmış Mensucat	310	339	471
8544 İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik Kablo	449	505	468
3907 Poliasetaller, Diğer Polieterler, Epoksit-Alkid Reçineler vb (İlk Şekilde)	315	411	466
5208 Pamuklu Dokumalar (Ağırlıkça %85 ve Fazla Pamuk) M.Kare 200gr	304	323	454
8542 Elektronik Entegre Devreler, Mikro Devreler	744	770	451
8529 85.25-85.28 Deki Cihazların Aksam ve Parçaları	226	251	446
8479 Kendine Özgü Fonksiyonlu Makine ve Cihazlar	373	459	434
7403 Arıtılmış Bakır, İşlenmemiş Bakır Alaşımları	640	539	412
7209 Demir-Çelik Yassı Mamul Soğuk Haddelenmiş 600mm Den Geniş	478	749	409
8528 Televizyon Alıcıları (Kombine Olsun Olmasın)	84	226	392

84.5 84.09-84.72 Pozisyonlarındaki Makinelerin Aksam ve Parçaları	500	219	380
3102 Azotlu Mineral ve Kimyasal Gübreler	356	493	376
8504 Elektrik Transformatörleri, Statik Konvertisörler, Selfler vb	252	311	371
7219 Paslanmaz Çelikten Yassı Hadde Mamulü-600mm Den Geniş	430	321	364
5402 Sentetik Lif İpliği (Dikiş İpliği Hariç)-Perakende Değil	387	378	358
8426 Gemi Vinçleri, Maçunalar, Halatlı Vinçler, Döner Köprüler	183	292	342
6004 Diğer Örmeye Mensucat (En>30cm, Elastomerik/Kauçuk İplik=>%5)	91	132	338

Kaynak: ITC Trade Map

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Vietnam'ın Başlıca İhraç Pazarları

Vietnam'ın, ülkenin ekonomik ölçeğiyle kıyaslandığında, hatırı sayılır düzeyde ihracatı vardır. Vietnam'dan 160 civarında ülkeye ihracat yapılmaktadır. Ülkenin ihracatındaki en önemli beş ülke ABD, Japonya, Çin, Almanya ve Avustralya'dır. Türkiye Vietnam'ın ihracatında ilk 30 ülke arasında yer almaktadır.

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (milyon Dolar)

Ülke Adı	2007	2008	2009
ABD	11.425	13.854	13.038
Japonya	6.124	9.095	6.956
Çin	3.226	4.336	4.747
Almanya	2.946	3.500	3.188
Avustralya	3.722	4.399	2.471
Güney Kore	1.392	2.037	2.370
Singapur	2.143	2.383	2.276
Malezya	1.836	2.310	2.065
İsviçre	216	322	1.971
Fransa	1.715	1.830	1.680
İngiltere	1.730	1.903	1.638
Filipinler	906	1.801	1.402
Tayland	1.113	1.442	1.385
İspanya	1.146	1.603	1.266
Hong Kong	742	999	1.175
Hollanda	847	1.079	1.012
İtalya	952	1.179	978
Kanada	709	898	927
Tayvan	1.044	1.216	924
Belçika	1.031	1.326	885
Rusya Federasyonu	522	851	693
Endonezya	994	718	654
Meksika	473	614	614
Türkiye	313	443	456
Hindistan	153	372	443
BAE	172	261	359
Avusturya	307	384	294
Çek Cumhuriyeti	189	253	239
İsveç	216	243	224
Brezilya	107	200	220

Vietnam'ın Ülkeler Bazında İthalatı

Vietnam'ın ithalatı son yıllarda ciddi bir yükseliş trendi içinde olup, ithalat son beş yılda iki kattan fazla artmıştır. Ülkenin ithalatında en önde gelen ülkeler Çin, Singapur, Tayvan, Japonya, Kore Cumhuriyeti ve Tayland'dır. Bu ülkelerden yapılan ithalat toplam ithalatın yaklaşık % 70'ini oluşturmaktadır. Türkiye ithalat yapılan ülkeler içinde ilk kırk ülke içinde yer almaktadır.

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (milyon Dolar)

Ülke Adı	2007	2008	2009
Çin	11.895	15.122	16.301
Güney Kore	5.760	7.805	7.149
Singapur	6.511	8.710	6.977
Japonya	5.667	7.814	6.516
Tayvan	6.846	7.922	5.990
Tayland	3.960	4.962	4.678
Hong Kong	2.448	3.214	3.320
ABD	1.903	2.790	3.108
Malezya	2.325	2.422	2.320
Hindistan	1.241	1.813	1.834
Almanya	1.695	1.467	1.570
Endonezya	1.355	1.673	1.454
Avustralya	1.177	1.348	1.087
Rusya Federasyonu	485	581	869
Fransa	626	578	742
İtalya	696	654	670
Hollanda	446	539	589
Arjantin	331	328	547
İsviçre	199	232	515
Filipinler	436	385	365
Brezilya	216	335	345
İngiltere	268	309	327
Belçika	247	243	262
Ukrayna	67	168	244
İsveç	175	220	237
Yeni Zelanda	267	202	198
Kanada	270	299	193
Türkiye	77	154	190
İspanya	136	157	159
İsrail	71	79	118

► Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

Vietnam'da ihracat ve ithalat ile ilgili aktiviteler başlıca üç yasa ile düzenlenmiştir. Bunlar Ticaret Kanunu (2005), ihracat-ithalat kanunu (2005), Gümrük kanunu ve bu kanunlar ile ilgili alt düzenlemelerdir.

Vietnam yasal düzenlemelerine göre Vietnamlı bir firma, ihracat ya da ithalatı yasak veya izne bağlanmadığı sürece her türlü ürünün, yaptığı iş ya da faaliyet alanından bağımsız olarak ihracat ya da ithalatını yapabilir. Ancak yabancı bir firma için aynı kural geçerli değildir. Yabancı firmaların ticari hakları Vietnam'ın DTÖ üyeliği kapsamında yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni duruma göre Vietnam'da üretim yapan yabancı bir firma ürettiği malların ülke içinde pazarlamasını ve ihracatını herhangi bir kısıtlama olmadan kendisi yapabilmektedir. Bununla birlikte üretim ile ilgili olmayan ticari faaliyetlerde kısıtlamalar mevcuttur. 1 Ocak 2008 yılında yapılan düzenlemeye göre Vietnam'da üretim yapmayan ancak ürünlerini Vietnam'da pazarlamak isteyen ya da Vietnam'a ihracat etmek isteyen yabancı firma bu işlemleri ancak bir acente ya da distribütör aracılığı ile yapabilmektedir. Bunun yanında yabancı firma Vietnamlı bir firma ile ortak girişim firması kurarak da ürünlerinin iç pazarda satış, dağıtım ve pazarlamasını yapabilir. Ancak bu ortak girişim firmasının sermayesinde yabancı firmanın payı maksimum %49 olabilmektedir. 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla yabancı firmalar sermayesinin tamamı kendilerine ait yabancı yatırım firmaları kurabilmektedirler.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Vietnam gümrük tarifeleri dört ana kategoriye ayrılmaktadır.

1. Tercihsiz tarife -Normal Ticari İlişkiler -En fazla kayırılan ülke oranları (her hangi bir ülkenin bir ülkeye uyguladığı imtiyazın başka ülkelere uygulanandan daha az olamayacağı kuralı).
2. Ortak tarife (ASEAN ülkelerinden yapılan ithalatlarda)
3. Tercihli tarife: (Vietnam'ın Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkelerle arasında uyguladığı tarife)
4. Genel vergi oranları (diğer ülkeler, tercihsiz tarife ve en fazla kayırılan ülkelere uygulanan oranlardan %50 daha fazla)

Vietnam'da Ulusal Meclis her bir ürün için vergi dilimleri belirler. Vietnam Maliye Bakanlığı ise bu oranların uygulanmasına ilişkin gözetim ve denetim yetkisine sahiptir.

Vietnam DTÖ Bilgi Teknolojileri Anlaşmasına imza atarak bu anlaşma kapsamındaki ürünlerin ülkeye ithalinde birçok vergiyi kaldırmıştır. Ayrıca DTÖ Kimyasal Uyumlaştırma Anlaşması kapsamında olan ürünlere ilişkin gümrük vergilerini de yüzde 80 oranında düşürmüştür.

Vietnam 2007 yılında bazı ürünler için düşürmüş olduğu vergi oranlarını 2008 yılında tekrar gözden geçirerek arttırmıştır. Söz konusu ürünler kırmızı et ürünleri, beyaz et ürünleri, otomobil ve oto yedek parçalarıdır.

Vietnam'ın DTÖ'ye üyeliğinden sonra ABD tarafından söz konusu ülkeye ihracat edilen belli başlı birçok eşyada gümrük vergilerinin oranını %15 veya daha altına çekilmiştir.

Malların ve Kişisel Eşyaların Geçici İthalı:

15 Aralık tarihli ve 154/2005/ND-CP sayılı ilgili kanunun 30, 31 ve 32 inci maddeleri uyarınca bazı eşyaların 90 gün içerisinde tekrar ihracat edilmek kaydıyla gümrüksüz olarak Vietnam'a geçici ithaline izin verilmektedir. Söz konusu eşyalar; fuar ve sergilerde sergilenen eşyalar; yabancı gemi veya hava taşıtlarının tamiri için getirilen profesyonel makine ve teçhizat, bunların parçaları ile yedek parçalarıdır.

Vietnam, Ocak 2007 yılında WTO'nun 150'nci resmi üyesi olarak Eşyanın Geçici Kabulüne İlişkin Sözleşmeyi yani Ata Karnesi sistemini tanımaya yönelik adımlar atmıştır.

Vietnam kanunları uyarınca (işadamları) şahıslar yanlarında iki adet dizüstü bilgisayardan fazla bilgisayar getirememektedirler. İşadamları gümrük görevlilerine söz konusu bilgisayarlarda hangi programların yüklü olduğunu göstermek mecburiyetinde değildirler. Bu kapsamda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Vietnam Vergi Sistemi

Dolaylı Vergiler

Vietnam'da üç tür dolaylı vergi uygulanmaktadır. Bunlar; KDV (Katma Değer Vergisi), ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) ve İthalat/Ihracat vergileridir. Dolaylı vergiler, toplam bütçe gelirleri içerisinde yüzde 45'lik önemli bir paya sahiptir.

Katma değer vergisi, bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi ile beraber ikinci sırada gelmektedir. Söz konusu vergi, mallar ve hizmetler üzerinden alınmasına rağmen bazı istisnalar bulunmaktadır. Ülkede yüzde %5 ve %10 olmak üzere iki çeşit KDV oranı uygulanmaktadır. ÖTV ise tütün, alkol otomobil, klima, akaryakıt ürünleri, oyun kâğıtları, bahis oyunları ve bazı eğlence hizmetleri üzerinden alınmaktadır.

İthalat ve ihracat vergileri dış ticaret üzerinden alınan vergilerden olup, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında vergi gelirleri arasında önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir.

1999 yılında yürürlüğe giren KDV Kanunu ile vergi gelirlerinde bir artış olmuştur. 1998 yılında gelir vergisi 11.274 trilyon VND (Vietnam Dong'u) iken bu rakam 1999 yılında yüzde 52 yükselerek 17.116 trilyon VND'ye çıkmıştır. KDV Kanunu, 2003 yılında yapılan ve 2004 yılında yürürlüğe giren değişikliklerle birçok ülkede uygulanan KDV sistemleriyle benzerlik taşır hale getirilmiştir.

Özel tüketim vergisi 1990 yılında yürürlüğe girmiş ve tüm ekonomik sektörler homojen bir biçimde uygulanmıştır. Bu vergiden tütün mamulleri ve alkollü içecekler sektörü etkilenmiştir. İlk aşamada ÖTV söz konusu ürünlerle sınırlıyken, 1995 yılında yapılan değişiklikle ithal ürünleri (ithal otomobiller ve akaryakıt) kapsayacak şekilde bir değişikliğe gidilmiştir. İlk başta %20 ila %70 arasında değişen oranlar, 1995 yılında yapılan değişiklikle %15 ila %100 oranında olacak şekilde revize edilmiştir.

1991 ile 1995 arasında ÖTV/KDV oranı yaklaşık 43/100 civarında seyretmiştir. 1998 yılında ÖTV vergisinin kapsamı yerli üretim otomobiller ve klimalar ile aynı zamanda bazı hizmet sektörlerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

2004 yılında yürürlüğe konulan vergi reformu ile KDV sisteminde yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Vergi yükünün azaltılması amacıyla otomobil ve klima vergilerinde ÖTV bir miktar azaltılmıştır. Diğer mal ve hizmetlerdeki ÖTV aynı kalmış, şans oyunları da ÖTV kapsamına alınmıştır. Üretim aşamasında bazı işletmeler tarafından fiyatı düşürmek amacıyla uygulanan transfer fiyatlandırması ile başa çıkabilmek için bazı tedbirler alınmıştır.

İthalat ve İhracat Vergisi Kanunu 26 Aralık 1991 de kabul edilmiş ve 1992 Mart ayında yürürlüğe girmiştir. Bu verginin hesaplanmasında ithal veya ihraç edilen eşyanın miktarı, vergi matrahı ve vergi oranı üzerinden bir hesaplama yapılmaktadır. Söz konusu verginin toplam bütçe gelirlerine oranı 1997 yılında %20.5 iken bu oran 2004 yılında %12'ye düşmüştür. Vergi gelirlerindeki bu azalış, ASEAN, AB ve ABD ile yapılan anlaşmalarda yer alan taahhütler çerçevesinde, karşılıklı olarak vergi oranlarının azaltılmasından kaynaklanmıştır.

Kurumlar Vergisi

Kurumlar vergisi Vietnam ekonomik gelişiminde iki önemli role sahiptir. Bunlardan birincisi gelir yaratma rolüdür. Kurumlar Vergisi gelirleri toplam vergi gelirlerinin yaklaşık %25 ini oluşturmakta ve bu vergiyi en büyük bütçe gelir kalemlerinden biri yapmaktadır. Vietnam gümrük vergilerini DTÖ'ye katılma sürecinde düşürmeye devam ederse bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi en az KDV kadar önemli gelir kalemlerinden biri olacaktır.

Kurumlar vergisinin ikinci rolü ise ülkedeki yatırım ortamını iyileştirerek yerli ve yabancı yatırımları teşvik etmesidir. 1986 yılında piyasa odaklı (Doi Moi) ekonomik reform politikaları benimsenmesini takiben Vietnam hükümeti kamu iktisadi teşekküllerinde bir reform hareketine girişmiş ve özel sektör yatırımlarını teşvik etmiştir. Bunun sonucunda özel teşebbüslerin ülkedeki sayısı giderek artmıştır. 2000 yılında Hoi Chi Minh şehrinde borsa kurulmuş ve hemen ardından sermaye piyasası oluşturulmuştur. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları Asya'da yaşanan mali krizden sonra ekonomide iyileştirici bir rol oynamış ve ortak faaliyetlerin ekonomide birçok alana yayılmasını sağlamıştır.

Vietnam piyasa odaklı ekonomik reform hareketlerine (Doi Moi) başlamadan önce 80'li yıllar boyunca devletin gelir yapısı değişmemiştir. Devlet bütçesi bu yıllarda daha çok sosyalist ülkelerden gelen dış yardımlara bağımlıydı ve özel sektörden elde edilen vergiler yok denecek kadar önemsizdi. Bu yıllarda bütçe açıklarını kapatmak için devlet para basma yoluna gidiyordu.

Ülkede 80'li yılların vergi toplamadaki en büyük karakteristik özelliği ayrılaştırılmış vergi dilimi sistemiydi. Bu sistemde KİT'ler, özel teşebbüsler, şahıslar ve tarım sektörü birbirinden farklı vergilere tabiydi. Kurumlar vergisinin öncüsü olan kâr vergisi 80'li yıllardaki ekonomik reform politikasının bir parçası olarak uygulamaya girmiştir. Özel ve devlet sektöründe ayrı uygulamalar yeknesak hale getirilerek tarım sektörü dışındaki tüm sektörler için ortak bir kâr vergisi sistemi oluşturulmuştur. Bu vergi sistemi ekonominin gelişmesine birçok katkılar sağlamıştır. Bunlar arasında en önemlisi iş çevreleri arasında vergi adaletinin sağlanması ile vergilendirmede şeffaflığın sağlanmasıdır. 1990 yılında Genel Vergi Kurumu kurulmuş ve taşra idaresinde görevli birimler merkeze çekilmiştir. Bunun sonucunda kâr vergisinden elde edilen gelir toplam vergi gelirleri ve GSYH içerisinde düzenli bir şekilde artmıştır. Ancak, vergi toplamada yaşanan bazı sıkıntılar özellikle yeni gelir çeşitlerinin ortaya çıkması söz konusu vergi düzenlemelerinin genişletilmesi ihtiyacını doğurmuştur. (Örneğin kâr payları, temettü gelirleri, hisse senetleri ve diğer sermaye varlıklarından elde edilen gelirler.) İkinci olarak, bazı vergilerin çifte vergilendirmeye sebep olması ve son olarak da vergilerin sadece vergi kanunlarına değil, iş kanunu, akaryakıt kanunu, yabancı yatırım kanunu ve kooperatif kanunu gibi değişik kanunlara dayandırılması sayılabilir. Söz konusu kanunlarda yer alan hükümler ile vergi hukuku çelişkili hükümler içermekteydi. Bu nedenle vergi sistemi karmaşık, üst üste binmiş ve şeffaf olmayan bir yapıya bürünmüştü. Aynı zamanda Vietnam ekonomisi büyüdükçe ve diğer ülkelerle entegrasyonlara gidildikçe vergi sistemini özellikle kurumlar vergisini uluslararası normlara uygun hale getirmek zorunluluğu ortaya çıkmıştı.

Yukarıda sayılan bu nedenlerden dolayı kâr vergisi kanunu yerine kurumlar vergisi kanunu 1997 yılında yayımlanmış ve 1999 yılında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanun ile aynı zamanda ekonominin tekrar ihracat merkezli bir yapıya dönüşümü ve kurumlar vergisinin ihracatı teşvik politikalarına hizmet etmesi amaçlanmıştır. Anılan Kanun 5 yıl uygulandıktan sonra 1 Ocak 2004 yılında Revize Kurumlar Vergisi Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Vietnam son yıllarda birçok ilerlemeler kaydetmesine rağmen, bazı alanlarda daha fazla reform ihtiyacı hâsıl olmuştur. Ekonomik büyüme için yerli ve yabancı yatırımların önünde kurumlar vergisinin bir engel olmaktan çıkarılması ve uluslararası normlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Hükümet bu hedefe ulaşabilmek için uygulamada tarafsızlık ve saydamlığın sağlanması gibi konuları 2010 yılı vergi reformunun öncelikli hedefleri arasına koymuştur.

Kişisel Gelir Vergisi

Yüksek gelir sınıfından alınan bu vergi kanunu 1991 yılında pazar ekonomisine daha fazla uyum sağlanması amacıyla uygulamaya konulmuştur. Pek çok açıdan eksik ve önemsiz bu kanun, 15 sene boyunca yürürlükte kaldıktan sonra ve 3 yıllık tartışmalar sonucunda 2007 Kasım ayında kaldırılarak yeni kanun yürürlüğe girmiştir. Ulusal meclis tarafından onaylanan yeni kanun 2009 yılı itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Yapılan yeni düzenlemeyle bu vergi sürdürülebilir ve istikrarlı bir bütçe

gelir kalemi haline gelmiştir. Gelişmiş ülkelerde örneğin ABD, Japonya, Fransa ve Almanya'da bu vergiden elde edilen gelir, toplam devlet gelirlerinin % 30 ya da 40'ına tekabül ederken, bu oran Tayland, Malezya ve Filipinler gibi ülkelerde % 13 ila 15 oranındadır. Yapılan yeni düzenlemeyle bile Vietnam'da bu oran yüzde 4'ler civarındadır. Ülkede bu verginin 1 milyondan az yükümlüsü bulunmaktadır. Ancak, yapılan birkaç düzeltme ve ekonomide yaşanacak gelişmelerle birlikte bu verginin ileride devlet gelirleri arasında önemli bir paya sahip olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca ekonomi ve sermaye piyasaları üzerinde bu yeni verginin etkisi görülecek olmakla birlikte, kişisel gelir vergisi gelecekteki gelir sürdürülebilirliği için önemlidir. Ayrıca bu vergi, ülkede "vergi mükellefi" konseptini oluşturacak ve hükümetin yaptığı harcamaların hesabını vermesi ile birlikte insanlar arasında toplumsal sorumluluk duygusunu teşvik edecektir.

Tarife Dışı Engeller

DTÖ üyeliğinden sonra Vietnam ithalatta tarife dışı engelleri ortadan kaldırmak bakımından önemli kararlar almıştır. Bu kapsamda Vietnam ithalatta miktar kısıtlamaları yanında kota, yasak, ön izin, lisans gibi diğer tarife dışı engelleri elimine etme yolunda da önemli adımlar atmıştır. Bununla birlikte silah, mühimmat, narkotik maddeler gibi bazı ürünlerin ticareti ve ithalatı yasaktır.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Vietnam Standardizasyon sistemi ürünler ile ilgili 6000'den fazla standardı içermektedir. Standartlar ile ilgili yetkili kurum Vietnam Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı Standart ve Kalite Genel Müdürlüğü'dür. Ülkedeki spesifik ürünler ile ilgili standartlar bu kurumdan öğrenilebilir.

01 Ocak 2007 yılında yürürlüğe giren Standart ve Teknik Kurallar ile ilgili kanuna göre Vietnam standardizasyon sistemi ulusal (TVCN) ve yerel (TCSS) standartlar olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Ülkedeki bütün ulusal standartlar uluslararası standartlar da göz önünde bulundurularak sektör/madde bazında sınıflandırılmıştır.

Ürünlerin Kayıt Prosedürleri

Vietnam'da üretilen, ithal ya da ihraç edilen bazı ürünlerin kalite kontrol ve denetimi ile ilgili zorunlu kayıt sistemi en son 7 Mart 2006 yılında alınan bir karar ile yeniden düzenlenmiştir. Hangi ürünler ile ilgili ne tür kalite kontrol ve kayıt prosedürleri olduğu Vietnam Standart ve Kalite Departmanı'nın web sayfasından ulaşılabilir. (www.tcvn.gov.vn).

İthalat Lisansı Gerektiren Ürünler ve Onay Mercileri

ÜRÜNLER LİSANS MAKAMI
Tıbbi Cihazlar ve Ekipmanlar Sağlık Bakanlığı
Aşılar Sağlık Bakanlığı
Eczacılık Malzemeleri Sağlık Bakanlığı
Yemler Tarım Bakanlığı
Veterinerlik ürünleri Tarım Bakanlığı
İhraç için deniz ürünleri Tarım Bakanlığı
Zirai ilaçlar ve gübre Tarım Bakanlığı
Hormonal maddeler Tarım Bakanlığı
Dinamit ve ilgili ürünler Endüstri Bakanlığı

Kambiyo Rejimi

Vietnam 2005 yılında IMF ile yaptığı anlaşmaya göre; IMF izni olmadan ödemelerde ve uluslararası para transferlerine herhangi bir kısıtlamaya gitmeme, ayrımcı mali düzenlemeler ve çoklu döviz kuru uygulaması yapmama konusunda taahhütte bulunmuştur. İhracat ve ithalat ile ilgili para transferleri, borç ve krediler, net yatırım gelirleri, borç kredi faizleri, banka kredileri vb. bütün para transferleri serbestçe yapılabilmektedir.

Yabancı firmalar ve bireyler tarafından elde edilen karlar serbestçe yurtdışına çıkarılabilmekte, gelirler Vietnam Dongu olarak elde edilmişse yabancılar bu gelirleri serbestçe yabancı paraya çevirebilmektedir. Ülkede yapılacak dolaylı yatırımlar VND ile yapılmak zorundadır. Ayrıca bu alanda yapılacak para transferleri yetkili kredi kurumları aracılığı ile yapılmak zorundadır.

Genel kural olarak Vietnam içindeki tüm para transferleri VND olarak yapılmak zorundadır. Bunun bazı istisnaları vardır.

Yerli veya yabancı bir kişi Vietnam'a giriş ve çıkış esnasında üzerinde bulunan yabancı para, VND, seyahat çeki, altın tutarı 7000 USD'den fazla ise bunu gümrükte deklare etmek zorundadır. Bu miktardan fazla miktarların yurtdışına çıkarılması için yetkili bir kredi kurumundan ya da Merkez Bankasından önceden izin alınması gerekir.

► Türkiye ile Ticaret

Vietnam ile 2000 yılında 30 milyon doların altında olan ticaret hacmimiz hızlı ve düzenli bir artış göstererek 2010 yılında 857 milyon doların üzerine çıkmıştır. Son 10 yılda dış ticaret dengesi Türkiye aleyhine seyretmiştir. Aynı dönemde sadece 2001 ve 2009 yıllarında ticaret açığımız bir önceki yıla göre azalma göstermiştir. Önümüzdeki yıllarda, ülkedeki ekonomik gelişmelere paralel olarak ithalatın artacağı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda, Vietnam pazarında mevcut payımızın artırılması yönünde ciddi bir potansiyel mevcuttur.

Türkiye-Vietnam Dış Ticaret Değerleri (1 000 Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2000	3.894	25.364	-21.469	29.258
2001	13.240	21.086	-7.846	34.326
2002	25.513	38.128	-12.615	63.641
2003	24.677	54.671	-29.994	79.349
2004	33.839	80.311	-46.472	114.150
2005	44.003	110.208	-66.205	154.211
2006	45.392	189.207	-143.815	234.599
2007	76.720	312.680	-235.961	389.400
2008	153.908	443.118	-289.210	597.025
2009	189.543	456.660	-267.117	646.203
2010	106.209	751.253	-645.044	857.462
2010*	17.038	117.778	-100.740	134.816
2011*	10.769	159.999	-149.230	170.769

* Ocak-Şubat verileri

Kaynak: TÜİK

Vietnam'a İhracatımız

Vietnam'a ihracatımız 2000 yılında 4 milyon doların altında iken hızlı bir artış göstererek 2009 yılında 190 milyon dolara yaklaşmışsa da 2010 yılında 106 milyon dolar seviyesine gerilemiştir. İhraç ettiğimiz önemli ürünler arasında kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları, yolcu taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, buğday, baharatlar ve plastik tüpler ve borular yer almaktadır. İhracatımız ürün bazında genel olarak istikrar göstermektedir. Diğer taraftan, 2010 yılında ihraç ettiğimiz belli başlı ürünler incelendiğinde birçok ürünün ilk defa ihraç edildiği görülmektedir.

Aylık İhracat Verileri İçin Tıklayınız.

Türkiye'nin Vietnam'a İhracatında Başlıca Ürünler (1000Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2008	2009	2010
0207	KÜMES HAYVANLARININ ETLERİ VE YENİLEN SAKATATI	30.189	24.395	21.312
8702	TOPLU HALDE YOLCU TAŞIMAĞA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	13.517	19.659	11.156
1001	BUĞDAY VE MAHLUT	0	0	10.059
0910	ZENCEFİL, SAFRAN, ZERDEÇAL, KEKİK, DEFNE YAPRAKLARI, KÖRİ VE DİĞER BAHARAT	6.424	8.830	7.535
3917	PLASTİKTEN TÜPLER, BORULAR, HORTUMLAR; CONTA, DİRSEK, RAKOR VB	1.460	2.469	2.904
0804	HURMA, INCİR, AVOKADO VE GUAVA ARMUDU, MANGO, MANGOST (TAZE/KURUTULMUS)	0	0	2.181
2817	ÇİNKO OKSİT; ÇİNKO PEROKSİT	2.488	1.625	2.172
3004	TEDAVİDE/KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	508	1.202	2.143
7403	ARITILMIŞ BAKIR, İŞLENMEMİŞ BAKIR ALAŞIMLARI	262	0	2.121
5515	DİĞER DEVAMSIZ SENTETİK LİFDEN DOKUMALAR	4.268	5.746	2.048
2506	KUVARS (TABİİ KUMLAR HARİÇ)KUVARSİT	752	868	1.916
3202	DEBAGATTE KULLANILAN SENTETİK ORGANİK, ANORGANİK MADDELER MÜSTAHZARLAR	2.230	978	1.624
4104	SIĞIR VE AT CİNSİ HAYVANLARIN DABAKLANMIŞ DERİLERİ	1.391	699	1.573

5209	PAMUK MEN (DOKUMA %85 < PAMUKLU 200G/M2 DEN FAZLA)	1.845	771	1.537
2515	MERMER VE TRAVERTEN, EKOSİN SU MERMERİ, KİREÇLİ TAŞLAR	808	1.620	1.410
5112	TARANMIŞ YÜNDEN, İNCE HAYVAN KILINDAN DOKUMALAR	1.029	1.090	1.192
7404	BAKIR HURDA VE DÖKÜNTÜLER	0	0	1.117
3816	ATEŞE DAYANIKLI ÇİMENTOLAR, HARÇLAR, BETONLAR VB. KARIŞIM	249	1.017	1.113
7610	ALUMİNYUM İNŞAAT VE AKSAMI	0	0	972
7606	ALUMİNYUM SAC, LEVHA VE ŞERİTLER, KALINLIK>0, 2MM	0	0	922
8708	KARA TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇALARI	652	1.091	917
7412	BAKIR BORU BAĞLANTI PARÇALARI (RAKOR, DİRSEK, MANŞON GİBİ)	474	704	821
8504	ELEKTRİK TRANSFORMATÖRLERİ, STATİK KONVERTİSÖRLER, ENDÜKTÖRLER	1.194	298	786
9028	GAZ, SIVI VE ELEKTRİK SAYAÇLARI	693	445	756
8535	GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI	559	556	748
1704	KAKAO İÇERMEYEN ŞEKER MAMULLERİ (BEYAZ ÇİKOLATA DAHİL)	614	693	719
8536	GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇMEYEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI	41	193	716
4810	BİR/İKİ YÜZÜ KAOLİN, İNORGANİK MADDE SIVANMIŞ KAĞITLAR	0	0	714
8703	OTOMOBİLİ, STEYŞİN VAGONLAR, YARIŞ ARABALARI	0	0	705
4011	KAUÇUKTAN YENİ DIŞ LASTİKLER	166	114	691
8481	MUSLUKÇU, BORUCU EŞYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	305	432	650
5211	PAMUK MEN (DOKUMA, %85 >PAMUKLU, SUNİ-SENTETİK KARIŞIK, 200G/M2 DEN AĞIR)	146	71	619
2802	KOLLOİDAL KÜKÜRT; SÜBLİME/ÇÖKTÜRÜLMÜŞ	27	261	554
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	287	145	527
8704	EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	1.585	0	514
7113	KIYMETLİ METALLER VE KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	0	250	504
8462	METALLERİ DÖVME, İŞLEME, KESME, ŞATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	504	831	490
5208	PAMUK MEN (AĞIRLIKÇA %85 VE FAZLA PAMUK M.KARE 200GR)	309	491	478
3901	ETİLEN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	0	1.403	478
8451	DOKUMA MADDELERİNİ YIKAMA, KURUTMA, ÜTÜLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	94	181	454

Kaynak: TÜİK

Vietnam'dan İthalatımız

Son 10 yıl içerisinde Vietnam'dan ithalatımız, 2001 yılı hariç, her yıl artış göstermiş ve 2010 yılında yaklaşık 751 milyon dolarla en yüksek noktaya ulaşmıştır. Vietnam'dan ithal ettiğimiz ürünler içinde ilk sırayı elektrikli cihazlar almaktadır. İthal ettiğimiz belli başlı diğer ürünler arasında tekstil hammaddeleri, ayakkabı, tabii kauçuk ve sakızlar, pamuk ve matbaa makineleri yer almaktadır.

Türkiye'nin Vietnam'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1000Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2008	2009	2010
8517	TELLİ TELEFON-TELGRAF İÇİN ELEKTRİKLİ CİHAZLAR	3	11.891	96.039
5407	SENTETİK İPLİK, MONOFİL, ŞERİTLERLE DOKUMALAR	27.247	61.399	95.858
5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİŞ HARİÇ) (TOPTAN)	1.183	39.223	58.832
5402	SENTETİK LİF İPLİĞİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (TOPTAN)	6.160	34.962	46.413
6403	AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE	37.565	35.126	41.714
4001	TABİİ KAUÇUK, BALATA, GÜTA-PERKA, GUAYÜL VB TABİİ SAKIZLAR	28.024	14.482	34.158
5510	SUNİ DEVAMSIZ LİFDEN İPLİKLER (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ)	3.923	13.999	33.035
5205	PAMUK (DİKİŞ HARİÇ) İPLİĞİ (AĞIRLIK; =>%85 PAMUK) (TOPTAN)	812	5.209	27.747
6404	AYAKKABI; YÜZÜ DOKUMA MADDELERİNDEN, TABANI KAUÇUK, PLASTİK VB	16.509	18.593	21.893
8443	MATBAACILIĞA MAHSUS BASKI MAKİNELERİ, YARDIMCI MAKİNELER	16.740	16.914	21.228

84/0 HESAP, MUHASEBE, KAYDEDİCİ KASA, DAMGA BASAN MAKİNELER	0	7.723	19.691
6402 AYAKKABI; DIŞ TABANI, YÜZÜ KAUÇUK VE PLASTİK DİĞER	24.992	16.917	19.426
5503 SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİŞ)	6.304	5.766	16.869
8402 BUHAR JENERATÖRLERİ, KIZGIN SU ÜRETEK KAZANLAR	0	0	15.889
6205 ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN GÖMLEK	5.252	5.920	14.270
9401 OTURMAYA MAHSUS MOBİLYALAR, AKSAM-PARÇALARI	13.753	12.930	12.829
6201 ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN DIŞ GİYİM	11.425	10.920	7.993
6202 KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN DIŞ GİYİM	9.060	4.690	7.304
4202 DERİ VE KÖSELE VB. DEN SEYAHAT EŞYASI	8.587	6.865	7.056
6203 ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	8.182	5.835	6.664
8501 ELEKTRİK MOTORLARI, JENERATÖRLER	196	2.215	6.471
6204 KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	9.464	6.357	6.430
3920 PLASTİKTEK DİĞER LEVHA, YAPRAK, PELİKÜL VE LAMLAR	2.840	2.846	6.417
6109 TİŞÖRT, FANİLA, DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI (ÖRME)	5.183	4.326	6.310
8502 ELEKTROJEN GRUPLARI, ROTATİF ELEKTRİK KONVERTİSÖRLERİ	8.436	4.411	5.669
5902 NAYLON, POLİAMİD, POLİESTER VB.ESASLI İÇ-DIŞ LASTİĞİ MENSUCATI	0	421	5.528
9403 DİĞER MOBİLYALAR VB. AKSAM, PARÇALARI	7.554	5.577	5.335
8525 RADYO/TELEVİZYON YAYINI İÇİN VERİCİ CİHAZLAR; TELEVİZYON, DİJİTAL, GÖRÜNTÜ KAYDED	594	1.589	4.122
0904 PİPER, CAPSİCUM VE PİMENTA CİNSİ BIBERLER (KURUTULMUS)	4.532	5.236	3.925
8415 KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, ISI, NEM DEĞİŞTİRME TERTİBATLI	7.490	3.906	3.670
7220 PASLANMAZ ÇELİKTEK YASSI HADDE MAMULLERİ (GENİŞLİK 600MMDEN AZ)	0	274	3.626
7219 PASLANMAZ ÇELİKTEK YASSI HADDE MAMULÜ (600MM DEN GENİŞ)	4.844	1.998	3.569
4011 KAUÇUKTAN YENİ DIŞ LASTİKLER	1.444	2.050	3.551
6211 KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN SPOR, KAYAK VE YÜZME KIYAFETLERİ VB GİYİM EŞYASI	5.011	2.632	3.360
3907 POLİASETALLER, DİĞER POLİETERLER, EPOKSİT-ALKİD REÇİNELER VB (İLK ŞEKİLDE)	40.137	21.463	3.320
4412 KONTRPLAKLAR, KAPLAMA PANOLAR, BENZERİ KAPLAMA AĞAÇLAR	118	239	3.297
6907 KARO, KÜPLER VB. EŞYA-CİLASIZ/SIRSIZ SERAMİKTEK	2.701	1.482	3.076
7306 DEMİR/ÇELİKTEK DİĞER TÜPLER, BORULAR, İÇİ BOŞ PROFİLLER	2.735	2.327	2.870
8452 DİKİŞ MAKİNELERİ, MOBİLYALARI, İĞNELERİ, AKSAM-PARÇALARI	678	1.537	2.820
6110 KAZAK, SÜVETER, HIRKA, YELEK VB. EŞYA (ÖRME)	5.643	3.785	2.678

Kaynak: TÜİK

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Yürürlükteki Anlaşmalar

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	RG Tarih ve No'su
Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	27/08/1997	01/10/1997, 23127
IV. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	05/11/2008	18/03/2009, 27173

Müzakeresi Devam Eden Anlaşmalar

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YTKK) Anlaşması ve Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi (ÇVÖ) Anlaşması

Türkiye-Vietnam Yatırım İlişkileri

Karşılıklı Yatırımlar

Vietnam'da 63,45 milyon \$ kayıtlı sermayeye sahip ve 5,88 milyon \$ ödenmiş sermayesi bulunan 6 Türk firması bulunmaktadır. Öte yandan, 2009 yılı itibariyle, ülkemizde sadece bir adet Vietnam sermayesine sahip firma toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

İş Konseyi

İş Konseyi Başkanı ve Son Toplantı

Türk-Vietnam İş Konseyi'nin Türk kanadı DEİK bünyesinde, 25 Ekim 2005 tarihi itibarıyla kurulmuş olup halen 17 üyesi bulunmaktadır. İş konseyinin eş-başkanlığını Necati Abacıoğlu yürütmektedir.

İş Konseyi'nin Vietnam kanadı eş-başkanlığını Vietnam Telekomünikasyon Kalkınma ve Yatırım Şirketi Genel Müdürü Do Quy Dung yürütmektedir.

Vietnam Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilileri ile Vietnam Sanayi ve Ticaret Odası (VCCI) üyeleri ve işadamlarından oluşan yaklaşık 45 kişilik Vietnam heyeti, 2007 yılının Ekim ayında ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında, İstanbul'da bir Türk-Vietnam İş Forumu düzenlenmiştir.

Ayrıca, IV. Dönem KEK Toplantısı vesilesiyle ülkemizi ziyaret eden Vietnam Sanayi ve Ticaret Bakanına eşlik eden 25 kişilik Vietnam işadamları heyeti için, DEİK / Türk-Vietnam İş Konseyi tarafından 6 Kasım 2008 tarihinde her iki ülkeden yaklaşık 100 işadamlarının katılım sağladığı bir "Türk-Vietnam İş Forumu" düzenlenmiştir.

Kek Eş Başkanı ve Son Toplantı

Türkiye-Vietnam Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi eş-başkanlık görevi, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Bülent Arınç tarafından deruhte edilmektedir. 4. ve son Komite Toplantısı, 4-5 Kasım 2008 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

► Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri Mülkiyet Haklarının Korunması

Vietnam Dünya Fikri Mülkiyet Haklarını Koruma Organizasyonu (WIPO) üyesidir ve Endüstriyel Mülkiyet Haklarının Korunması Hakkındaki Paris Konvansiyonunu imzalamıştır. Ayrıca Patent İşbirliği Anlaşmasını, uluslararası markaların korunması hakkındaki Madrid Anlaşmasını ve Berne Konvansiyonunu, 2007 yılında yapılan bu konudaki Roma anlaşmasını imzalamıştır. Vietnam DTÖ üyeliği kapsamında TRIP anlaşmasını taraf olmuş ve bu çerçevede TRIPS standartlarının ülkede uygulanması için gerekli yasal çerçeveyi oluşturmaya başlamıştır.

Ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması ile ilgili olarak temel bir yasal çerçeve ve buna bağlı olarak çeşitli kurallar olmasına rağmen, fikri mülkiyet haklarının korunması ve ihlallerin önlenmesi bakımından ülke hala değişim ve gelişim aşamasındadır. Yasal düzenlemelerde önemli ilerlemeye rağmen ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması bakımından uygulamaya yönelik eksiklikler ve ihlaller yaygındır. Özellikle iç pazardaki tüketim mallarında sahte marka, etiket ve taklit ürünler oldukça yaygındır.

Vietnam'da fikri mülkiyet hak ihlalleri konusu ile ilgilenen ve bu alanda yetkili kurumlar; Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Endüstri ve Ticaret Bakanlığı Pazar Yönetim Bürosu, Halk Güvenliği Bakanlığı Ekonomi Polisi Bürosu, Maliye Bakanlığı Gümrük Ofisi ve Sivil Mahkemelerdir. Bu kurumlar arasında görev paylaşımı ya da sorumluluk açısından kesin bir ayırım yoktur. Hak ihlallerine karşı uyarı yazısı göndermek ya da mahkemelere başvurmak çok etkili bir yöntem değildir. Vietnam Ulusal Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Ofisi'nden (NOIP) ilgili uyarı yazısını eklemeden sonra yazılı uyarı dikkate alınmamaktadır. Yerel mahkemelere başvurmak ise uzun zaman almakta ve maliyetli olmaktadır. Vietnam'da mahkemeler bu alandaki ihlaller ile mücadele etmek ve karar almak için ayrıntılı yasal düzenlemelere sahip değildir ve bu konuda yeterli tecrübeleri de yoktur.

Yabancı firmaların Vietnam'da fikri mülkiyet haklarını koruması için öncelikle, genel ve kapsamlı bir stratejik plan yapılmalıdır. Bu çerçevede yerel kanunlara göre gerekli kayıtlar ve başvurular öncelikli olarak yapılmalıdır. Bu konuda yerel avukatlardan ya da danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Ancak yine de hak ihlalleri ile mücadele konusunda başlangıç aşamalarında yönetsel ve polisiye tedbirler daha etkili bir yöntemdir.

Dağıtım Kanalları

Satış ve Dağıtım Kanalları

Vietnam yasalarına göre; kendi ürünlerinin yerel pazarda satış ve dağıtımını yapmak için yatırım lisansı bulunmayan yabancı firmalar, ürünlerinin satış, pazarlama ve dağıtımını ancak yerel bir distribütör ya da acente aracılığı ile yapabilmektedirler.

Vietnam'da acenteler yabancı menşeli ürünleri komisyon karşılığında satmaktadırlar. Acentelerin iç pazarda satış ve pazarlama faaliyetleri ve ürünlerin garantisi ve satış sonrası hizmetler ile ilgili sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukların sınırı acente ile ana firma arasında yapılan anlaşma ile belirlenmektedir. Yapılmayan ödemeler ile ilgili sorumluluk yabancı firmaya aittir. Yabancı firmalar bazı durumlarda acente anlaşması yapmak yerine bireysel satış temsilcisi atayabilmektedir. Birçok faydasına rağmen, çoğu zaman satış temsilcisi atamak acente ile anlaşmaktan daha risklidir.

Yabancı firmalar ürünlerinin satış ve pazarlamasını distribütörler aracılığı ile de yapabilmektedir.

Taraflar arasında (yabancı firma ile yerli distribütör) yapılan distribütörlük anlaşması gereği yerel temsilci ana firmadan ürünleri Vietnam'da satmak üzere satın alır. Bazı durumlarda yerel alıcılar direk ana firmadan alım yapmak istemekte bu durumlarda da distribütörler acente gibi faaliyette bulunabilmektedirler.

Vietnam'da faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar sadece Vietnamlı firmalar ile değil, bu ülkede yerleşik ama yabancı sermayeli firmalar ile de çalışabilmektedirler. Bu firmalar ile çalışmak iletişim kolaylığı, mal ithalat ve ihracatı konularında tecrübeleri ve uzman kadroları nedeniyle çoğu zaman daha avantajlı olabilmektedir.

1 Ocak 2009 tarihinden itibaren DTÖ kuralları gereği Vietnam ülkede sermayesinin tamamı yabancı olan dış ticaret firmalarının kurulmasına ve ülkede faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Bu kapsamda ülkede yatırım yapan yabancı sermayeli bir firma; ithalat yapabilmekte, ithal ettiği ürünleri yabancı lisanslı distribütörler aracılığı ile iç pazarda satabilmektedir. Ancak sadece ithalat yapma hakkı olan yabancı sermayeli bir firma ithal ettiği ürünleri son tüketicilere doğrudan satmamaktadır. İlgili kurum tarafından verilen ithalat yetki belgesi sadece ürünlerin ithalatı ile ilgili olup, ürünlerin ülke içerisinde dağıtım ve pazarlaması ilişkin bir hak içermemektedir.

İthalat yapma lisansı olmayan firmalar ancak bu lisansa sahip olan ve komisyon alarak çalışan firmalar aracılığı ile ithalat yapmaktadırlar. Vietnam yasalarına göre ithalatçı; ürünleri satın alan anlamındadır. Bu nedenle yabancı firmaların yerel ithalatçılar ile çalışırken bu firmaların gümrük işlemlerini hızlıca yapabilecek kabiliyet ve beceride olmalarına dikkat etmelidirler.

Yabancı yatırımcı firma ithalatı üçüncü bir firma aracılığı ile yaparsa gümrük işlemlerini bu firma yapmaktadır. Yabancı sermayeli yatırımcı firma doğrudan ithalat yapıyorsa gümrük işlemlerini kendisi yapmak zorundadır ve çoğu zamanda bu işlemler oldukça zor olmakta ve uzun sürmektedir.

Tamamı yabancı sermayeli firmaların sayısı gittikçe artsa da yabancı firmaların çoğu ülkedeki operasyonları yerel Vietnamlı acente ya da distribütörler aracılığı ile yapmaktadırlar. Yerel acente ya da distribütör firmalara ülkedeki ticaret ve sanayi odaları kayıtları aracılığı ile ulaşabilmektedir. En büyük Ticaret Odası, Merkezi Hanoi'de olan ve ülkenin hemen her bölgesinde şubesi olan Vietnam Ticaret ve Sanayi Odası'dır. Vietnam Ticareti Geliştirme Ajansı ile Ho Chi Minh City'de bulunan Yatırım ve Ticareti Geliştirme Merkezi de yabancı firmalara yerel ortak bulma konusunda yardımcı olmaktadır. Yerli firmalara ulaşmanın diğer bir yolu ise ülke de faaliyette bulunan sanayi birlikleridir. Ülkede belli başlı sanayi kollarında faaliyette bulunan firmalar kendi aralarında birlikler kurmuşlardır. Ayrıca bu alanda faaliyette bulunan ve yabancı firmalara danışmanlık yapan birçok yerel danışmanlık firması da mevcuttur.

Vietnam ham petrol, sigara, medya ürünleri vb. bazı ürünleri ithal etme yetkisini sadece bazı kamu şirketlerine vermiştir.

Yabancı yatırımcı firmaların bazı ürünlerin perakende satışını yapmaları yasaktır. Bunlar sigara, kitap, gazete ve dergi, video kayıtları, değerli metal ve taşlar, ilaç ve eczacılık malzemeleri, patlayıcı maddeler, ham ve işlenmiş petrol, piring ve şekerdir.

Reklam ve Promosyon

Reklâmcılık

Vietnam ülkede reklâmcılık faaliyetlerine 1990 yılından itibaren izin vermeye başlamıştır. Son 5 yılda sektör ortalama %30 oranında büyümüştür ve sektörün büyüklüğü yaklaşık 1 milyar dolar civarındadır.

Vietnam DTÖ anlaşması kapsamında yabancı firmaların bu sektörde faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Yabancı firmalar sermaye, teknolojik imkanlar, tecrübe ve yetiştirilmiş eleman gibi avantajları sayesinde sektörde monopol haline gelmişlerdir.

Vietnam hükümeti reklâmcılık alanında sıkı düzenlemeler yapmıştır. Sadece lisanslı firmalar Vietnam'da reklâmcılık faaliyetinde bulunabilmektedirler. Sigara ve alkollü içeceklerin (alkol oranı %15'ten daha az olan içecekler hariç) reklâmı yasaktır.

Eczacılık malzemeleri, kozmetik ve parfüm gibi bazı ürünlerin reklâmı için önceden ilgili kamu kurumlarından izin alınması gerekmektedir. Ülkedeki faaliyette bulunan firmaların reklâmcılık harcamaları ile ilgili de bazı kısıtlamalar mevcuttur. Mevcut düzenlemelere göre; yerli firmaların reklâm harcamaları toplam harcamalarının %10'undan fazla olamaz.

Finansal Kiralama (Leasing) ve Franchising

Franchising

Bir dağıtım ve pazarlama sistemi olan franchising Vietnam'da son zamanlarda gelişmeye başlamıştır. Özellikle 1 Ocak 2009 tarihinden sonra ülkedeki perakende sektörünün yabancı yatırımcılara açılması, sektördeki büyüme eğilimini artırmıştır. Daha önceleri Vietnam hükümeti tarafından şüphe ile yaklaşılan bu sektör, özellikle ülkedeki yabancı yatırımları çekmesi, yeni teknolojiler getirmesi ve işgücüne yaptığı katkı nedeniyle son zamanlarda hükümet tarafından da önemli oranda destelenmektedir. Sektördeki son yıllarda ortalama büyüme tahmini olarak %20 civarındadır.

Franchising sistemi ülkeye ilk kez 1990'lı yıllarda dünyaca ünlü fast food zincirleri olan Kentucky Fried Chicken, Dilmah, Lotteria gibi markalarla girmiştir.

31 Mart 2006 tarihli vasa düzenleme ile (No: 35/2006/ND-CP) ülkede franchising ile ilaali vasa altvao

oluşturulmuştur. Bu yasa da franchising sözleşmeleri için gerekli şartlar ve franchising ile ilgili yetkili kamusal kurumlar açık bir şekilde belirtilmiştir.

Hâlihazırda gıda sektöründe yaygın olan franchising sisteminin diğer sektörlerde de hızla gelişeceği tahmin edilmektedir.

► İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Hemen her ülkede olduğu gibi Vietnam'da da yerel gelenekler ve iş yapma biçimleri ticari faaliyetleri etkilemekte, başarılı olmak isteyen yabancı işadamlarının bu gelenekleri ve iş yapma biçimlerini önceden bilmeleri ticari faaliyetlerinde onlara yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan işadamlarımızın yerel kültürel özellikleri ve özellikle iş yapış biçimleri konusunda bilgi sahibi olmaları onların bu ülke ile olan ticari faaliyetlerinde kolaylıklar sağlayacaktır.

Vietnam yerel iş kültürüne yönelik bazı özellikler aşağıda belirtilmiştir.

- Vietnamlı yerel işadamları yüz yüze görüşmeye oldukça önem vermektedirler. Ancak ilk görüşmeden sonra ilave ziyaretler, telefon vb iletişim araçları ile takip işin olumlu sonuçlanması için önem arz etmektedir. Takip edilmeyen yüz yüze ziyaretler sonucunda satış bağlantısı kurulması çok yaygın değildir. Yüz yüze görüşme yapmadan sadece teklif göndererek satış bağlantısı yapmaya çalışmak pek olumlu sonuçlar vermemektedir.

- İlk defa Vietnam'a giden iş adamları Vietnamlı işadamları ile ilk iş görüşmesinden sonra ikinci kere randevu alıp tekrar görüşmelidirler. İkinci buluşmanın dışarıda yapılması örneğin bir iş yemeği şeklinde yapılması daha faydalıdır.

- İlk tanışma aşamasında yabancı işadamlarının bilinen ve tanınan üçüncü bir kişi tarafından takdim edilmeleri Vietnamlı işadamlarını güven bakımından rahatlatacaktır. Eğer tanıtacak üçüncü bir kişi yoksa bu durumda ilk tanışma aşamasında yabancı işadamı karşı taraf ile ne için görüşmek istediğini ve maksadını açıkça anlatmalı, karşı tarafı rahatlatmalıdır.

- İş görüşmelerine başlama ve sonuçlandırma genelde ziyaretçi tarafından yapılır.

- Vietnam'da isimlerde sırasıyla soyadı, orta isim ve kişilerin verilen ismi gelmektedir. Örneğin Mr. Nguyen Anh Quang, isminde Nguyen soyadı, Anh baba adı ve Quang kişiye verilen isimdir. Kişilere hitap ederken asıl ismi ile hitap edilir.

- Yerel işadamları ile iş görüşmesi yapılırken iş görüşmesi bir yabancı dille yapılsa da yabancı iş adamının yanında bir tercüman bulundurması faydalı olacaktır. Böylece verilmek istenen mesaj net ve anlaşılır bir şekilde karşı tarafa iletilebilir. Çünkü anlayış farkından yabancı iş adamının vermek istediği mesaj yerel ortakları tarafından farklı anlaşılabilir.

- İş görüşmeleri sonunda sözlü mutabakatın mutlaka yazılı hale getirilmesi ve kayıt altına alınması gerekir.

- Yerel işadamları ile kişisel ilişki kurulurken onlarla yakından ilgilenmek, onların sıkıntıları ve zorlukları hakkında konuşmak olumlu bir imaj verecektir.

- Yerel işadamları başlangıçta işin esası ile ilgili konular ve ana müzakerelere önem vermekte ancak işin detaylarına sıra gelince ilgisiz kalmaktadırlar.

- Yerel işadamları ticaret politikaları ve ithalat düzenlemeleri ile ilgili fazla bilgi sahibi değildirler ve bu konulara başlangıçta dikkat etmemektedirler. Aynı şekilde ithalat ile ilgili yeni düzenlemeler yapıldığında bu konularda iş yaptıkları yabancı işadamlarına doğru ve zamanında bilgi verememektedirler. Bu nedenle Vietnam ile iş yapan işadamlarımızın bu konudaki yasal değişiklikleri ya da düzenlemeleri kendilerinin takip etmelerinde fayda vardır.

- Yerel işadamları aynı anda farklı iş kollarında ticari faaliyette bulunabilirler. Bu bakımdan yabancıların ilgili olduğu alana gerekli ilgi göstermeyebilirler. Örneğin gıda perakende sektöründe faaliyette bulunan bir işadamı aynı zamanda emlakçılık, araba kiralama vb. birbirleri ile bağlantılı olmayan sektörlerde faaliyette bulunabilir. Bu durumda yabancıların ortak oldukları sektör ya da faaliyet alanı daha az karlı ise diğer sektörlerle yoğunlaşmış o alanda daha az çaba gösterebilirler.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Vize Uygulamaları (Vietnam): Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri vizeden muaftır.

Vize Uygulamaları (Türkiye): Resmi pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır. Umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Resmi tatiller

Yılbaşı	1 Ocak
Vietnam Day	27 Ocak
Têt (Lunar New Year) (Vietnam Yılı)	14 Şubat
Komünist Parti Kuruluş Yıldönümü	3 Şubat
Uluslararası Kadınlar Günü	8 Mart
Gençlik Günü	26 Mart
Özgürlük Günü	30 Nisan
İşçi Bayramı	1 Mayıs
Ho Chi Minh Doğum Günü	19 Mayıs
Uluslararası Çocuk Günü	1 Haziran
1945 Devrimi Yıldönümü	19 Ağustos
Ulusal Gün	2 Eylül
Konfüçyüs Doğum Günü	6 Kasım
Öğretmenler Günü	20 Kasım
Ordu Günü	22 Aralık

Çalışma Saatleri

Hafta içi çalışma saatleri sabah 8:00'da başlayıp öğleden sonra 17:00'da bitmektedir. Cumartesi günleri çalışılan işyerlerinde çalışma saati 8:00'da başlamakta, 11:30'da sona ermektedir.

Kullanılan Lisan

Vietnam'ın resmi dili Vietnamcadır. Ancak son yıllarda özellikle büyük şehirlerde ve turistik bölgelerde İngilizce yaygındır.

Ulaşım

Ülke içinde en kolay ve rahat ulaşım yolu uçak ile seyahat etmektir. Ülke içinde uçuş yapan üç tane havayolu şirketi bulunmaktadır. Bunlar Vietnam Havayolları, Jetstar Pacific Havayolları ve Indochina Havayollarıdır.

Diğer yaygın ulaşım araçları demir ve karayoludur. Özellikle ülkenin iki büyük yerleşim merkezi olan Hanoi ile Ho Chi Minh City arasında express tren bulunmakta ve seyahat yaklaşık 29 saat sürmektedir. Altyapı yetersizliği nedeniyle otobüs ve tren ile seyahat çoğu zaman konforlu değildir. Bazı hatlarda güvenlik sorunu bulunmaktadır.

Büyük şehirlerde çok sayıda ticari taksi bulunmaktadır ve yoğun rekabetten dolayı ulaşım nispeten ucuzdur.

► Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Zeytinyağı	1509	Zeytinyağı ve Fraksiyonları	1,5	-	64,2	0,02	-	33	-	-	İspanya (%54) İtalya (%34) Belçika (%5) G. Kore (%2) Fransa (%1)	%5?24
Makarna	1902	Makarnalar	9,4	0,010	185,9	0,1	-25,9	104	-	-	Tayland (%41) İtalya (%12) G. Kore (%11) Çin (%8) Japonya (%6)	MFN % 27?34
Maya	2102	Mayalar	4,8	0,006	177,1	0,3	-89,4	-8	-	-	Japonya (%24) ABD (%18) Çin (%12) Brezilya (%11) Endonezya (%9)	MFN %5-12
Endüstriyel Bitkiler	2401	Yaprak Tütün ve Tütün Döküntüleri	113,3	0,312	401,3	1	813,3	-25	-	-	Brezilya (%28) Hindistan (23) Çin (12) Kamboçya (%7) Endonezya (%6)	MFN %30
Un	1101	Buğday unu veya mahlût unu	7,6	0,070	598,7	0,2	87,5	-29	-	-	Çin (%62) Japonya (%26) Tayvan (%4) Singapur	MFN %15 Diğer % 22,5

Kanatlı Etleri	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	304,1	21,3	203,3	1,6	-12,6	7	-	-	Ukrayna (%2)	MFN %15-40
Sert Kabuklu Meyveler	080222	Fındıklar (Kabuksuz)	0,7	-	892,3	0,1	-	535	-	-	ABD (%61) Brezilya (%26) Arjantin (%6) G. Kore (%2) Avustralya (%1)	Türkiye %40
Bitkisel Yağlar	151219	Rafine Ayçiçeği Yağı	0,9	-	100,3	0,02	-	66	-	-	Singapur (%24) Çin (%23) Tayland (%16) ABD (%11) Hollanda (%9) Türkiye (%4)	MFN %5-15
Şekerli ve Çikolatalı Mamüller	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarlar	12,1	0,134	364,5	0,1	-10,2	23	-	-	Malezya (%29) Singapur (%24) Çin (%13) ABD (%10) Belçika (%6)	MFN %17-25

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 0 aylıktır.

Endüstriyel Bitkiler

Tütün

Türkiye tütün ve tütün mamulleri üretiminde ve ihracatında önemli bir ülke konumunda olup, 2009 yılı toplam ihracatı yaklaşık 757 milyon dolardır. Dünya tütün ihracatının yaklaşık %3'ü Türkiye tarafından yapılmaktadır.

Vietnam'da tütün ürünlerine yönelik iç talep artmakta aynı zamanda ülkenin ham tütün ithalatı da her geçen yıl artış göstermektedir.

Vietnam'ın 2009 yılı yaprak tütün ve tütün döküntüleri (gtip: 2401) ithalatı 113,3 milyon dolardır. Brezilya ve Hindistan en önemli tedarikçi ülkelerdir.

Türkiye'nin Vietnam'a ihracatı çok az olmakla birlikte (2010 yılında 312 bin dolar) Vietnam'ın tütün ve mamullerine yönelik talebi göz önüne alındığında bu ülkeye olan tütün ihracatımızın artırılacağı düşünülmektedir.

Kanatlı Etleri

Kümes Hayvanlarının Etleri ve Yenilen Sakatları (gtip: 0207)

Vietnam'da kümes hayvancılığı ülkedeki yoğun pirinç üretimine bağlı olarak gelişen geleneksel bir üretim yöntemidir. Bununla birlikte son yıllarda bu sektörde özellikle yabancı yatırımcılar sayesinde ülkede endüstriyel yatırımlar artarak modern üretim sistemleri gelişmiştir. Bununla birlikte ülkedeki üretim iç talebi karşılayamamakta ve Vietnam bu sektörde önemli miktarda ithalat yapmaktadır.

Vietnam'ın 2009 yılı kümes hayvanı eti ithalatı 304 milyon dolar civarındadır. Bir önceki döneme göre ithalatta %7 oranında artış olmuştur. ABD %61'lik oranla en önemli tedarikçi ülke konumundadır. Diğer önemli tedarikçi ülkeler sırasıyla Brezilya, Arjantin, G. Kore ve Avustralya'dır.

Türkiye'nin bu sektörde 2010 yılı ihracatı 203,3 milyon dolar olup, bir önceki yıla göre %34,6 oranında artış göstermiştir. Türkiye'nin 2010 yılı Vietnam'a ihracatı ise 21,3 milyon dolardır.

Vietnam bu sektördeki ürünlerin ithalatında "MFN" kapsamında Türkiye ve rakip ülkelere %15 ila % 40 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulamaktadır. Mevcut koşullar devam ettiği sürece bu pazarda payımızı korumamız ve artırmamız mümkün görülmektedir.

Un

Buğday ve Buğday Unu

Vietnam artan un fabrikası yatırımları nedeniyle gittikçe buğday unu pazarından buğday pazarına dönüşmektedir. Ülke buğday ithal edip işleyerek hem ihraç etmekte hem de iç tüketimde kullanmaktadır. Vietnam'ın mevcut buğday işleme kapasitesi 1,8 milyon tondur.

Bu bölgedeki diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında Vietnam'ın un tüketimi oldukça azdır. Ancak ekonominin hızla büyümesi ve kişisel gelirin artması, ülkede buğday üretimi olmamasına rağmen ekme, vb. un mamullerine yönelik tüketim kültürünün olması ülkede un talebinde zamanla daha fazla artışa sebep olacağı, dolayısıyla da un ithalatının artacağı düşünülmektedir.

Vietnam'ın 2008 yılı buğday ve buğday unu ithalatı toplamı 293 milyon dolardır. Vietnam'ın mevcut gümrük tarifesi buğdayda %5, buğday ununda ise %10'dur. Uygun pazarlama stratejileri uygulandığı takdirde, bu ürün grubunda ihracatımızın artırılması mümkün bulunmaktadır.

Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8708	Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	751,6	0,917	2.672,7	0,3	-16,0	-29	-	-	Japonya (%23), Çin (%18), Hollanda(%17), Tayland(%12), G. Kore(%11)	MFN % 3?27
Demir Çelik	7207	Demir/Alaşimsız Çelikten Yarı Mamuller	895,2	-	1.932,8	4,1	-100,0	-46	-	-	Çin (%30) Rusya (%20) Ukrayna(%11) Japonya (%10) Malezya (%8)	MFN %0?7
Demir Çelik	7208	Demir veya Alaşimsız Çelikten Hadde Ürünleri	1.742,7	-	597,5	3,9	-100,0	-30	-	-	Çin (%42) Japonya (%17) Tayvan (%11) G. Kore(%8) Tayland (%4)	MFN %0
Demir Çelik	7213	Demir ve Alaşimsız Çelikten Haddaşın (sıcak Haddelenmiş, Kangal Halinde)	208,6	0,109	630,4	2,4	-98,2	-34	-	-	Çin (%65) Tayvan (%7) Tayland (%5) G. Kore (%5) Endonezya(%4)	MFN %0?15
İlaç Sanayi	3004	Perakende Hale Getirilmiş İlaçlar	748,2	2,1	457,9	0,2	78,3	-8,7	-	-	Fransa (%18) Hindistan (%13) G. Kore (%11) İsviçre (%7) Almanya (%6)	MFN %0?7
Kimya Sanayi	3105	Gübreler	526,8	-	146,2	4	-100,0	-8,7	-	-	Çin (%62) Tunus(%11) G. Kore (%10) Filipinler (%8) Norveç(%2)	MFN %5?7
Plastik ve Kauçuk İşleme Sanayi	3917	Plastikten Hortumlar, Borular ve Bağlantı Elemanları	52,3	2,9	620,5	0,3	17,6	-47	-	-	Japonya (%46) Tayland (%13) Çin(%8) G. Kore (%4) Tayvan (%4)	MFN %10?17
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	5407	Sentetik filament İpliklerinden dokunmuş	675,8	0,061	731,4	4,9	-74,7	67,2	-	-	Tayvan (%30) Çin (%29) G. Kore (%18)	MFN %12,

		mensucat									Japonya (%12) Hong Kong (%5)	Diğer %10
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	5515	Sentetik devamsız liflerden diğer dokunmuş mensucat	121,2	2,0	185,8	4,5	-64,4	-84,1	-	-	Çin (%35) Tayvan (%23) G. Kore (%14) Honk Kong (%10) Japonya (%8)	MFN %12, Diğer %18
Pompa ve Kompresörler	8413	Sıvılar için pompalar	179,2	0,123	269,1	0,4	-8,9	-3	-	-	Almanya (%32) İngiltere (%6) Serbest Bölgeler (%5) ABD (%4) Fransa (%4)	MFN %0-24
Takım Tezgaahları	8462	Metalleri dövme, Çekiçleme veya Kalıpta Dövme Suretiyle İşlemeye Mahsus Takım Tezgâhları	83	0,490	229,5	1,1	-41,1	-68,9	-	-	Tayvan (%23) Çin(%20) Japonya (%18) ABD (%11) G. Kore (%10)	%0
Tekstil Makineleri	8451	Dokuma Maddelerini, Yıkama, Kurutma, Ütüleme Makine ve Cihazları	86,7	0,454	128,3	1,7	150,2	-21,5	-	-	G. Kore (%25) Tayvan (%17) Almanya (14) Japonya (%11) Çin (%11)	MFN %0?20
Boru ve Bağlantı Parçaları	8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valflar (vanalar) ve benzeri cihazlar (basınç düşürücü	199,9	0,650	320,4	0,3	50,5	-21,7	-	-	Japonya (%19) Çin (%18) Singapur (%14) Tayland (%6) ABD (%6)	MFN %0?15
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8544	İzole Edilmiş Teller Kablolar, Diğer İzole Edilmiş Elektrikli İletkenler	468,4	0,208	1.805,8	0,7	-9,2	-7,2	-	-	Japonya (%31) Çin (%20) Tayland (%16) G. Kore (%9) Singapur (%4)	%0?20
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler	371	0,786	705,6	0,5	163,7	19,3	-	-	Çin (%41) Japonya (%17) Hong Kong (%12) G. Kore (%8) Hindistan (%5)	MFN %0?25

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 0 aylıktır.

Demir Çelik

Vietnam 2009 yılında toplam 5,4 milyar dolarlık demir ve çelik ithalatı yapmıştır. Demir çelik ithalatı bir önceki yıla göre %30 oranında azalmış ve ülkenin dünya ithalatındaki payı %1,9 olmuştur. Türkiye'nin Vietnam'a demir çelik ihracatı 2010 yılında yaklaşık 540.000 dolar tutarında olup, bir önceki yıla göre ortalama %99,4 oranında azalma göstermiştir. 2005–2009 döneminde Vietnam'ın demir çelik ithalatı yıllık ortalama %22 oranında artmıştır.

Vietnam 2009 yılında 895,2 milyon dolarlık demir ve çelikten yarı mamuller (gtip:7207) ithalatı yapmıştır. Çin %30'luk oranla en büyük tedarikçi ülke konumundadır. Rusya, Ukrayna, Japonya ve Malezya diğer önemli tedarikçilerdir. 2009 yılında Türkiye'nin Vietnam'a demir ve çelikten yarı mamuller ihracatı yaklaşık 70 milyon dolar iken 2010 yılında hiç ihracat olmamıştır.

Vietnam 2009 yılında 1,7 milyar dolar tutarında demir ve alaşımsız çelikten hadde ürünleri (gtip:7208) ithalatı yapmıştır. İthalatın %41'i Çin'den yapılmıştır. Diğer önemli tedarikçileri Japonya, Tayvan, G. Kore ve Tayland'dır. Türkiye'nin Vietnam'a 2009 yılı ihracatı yaklaşık 19 milyon dolar iken 2010 yılında hiç ihracatımız olmamıştır.

Elektrikli Makineler ve Kablolar

Elektrik Transformatörleri ve Statik Konvertörler (gtip:8504)

Vietnam'ın Elektrik transformatörleri ve konvertör ithalatı 2009 yılında bir önceki yıla göre %19 artarak 371 milyon dolara ulaşmıştır. Çin başlıca tedarikçi ülke konumundadır. Japonya, Hong Kong, G. Kore ve Hindistan diğer tedarikçi ülkelerdir.

Türkiye'nin 2010 yılı toplam ihracatı 705,6 milyon dolar tutarındadır. Vietnam'a yapılan ihracat 2010 yılında 786 bin dolar tutarında olup 2009 yılına göre %163 oranında artmıştır.

Vietnam "elektrik transformatörleri ve statik konvertörler" ithalatında "MFN" kapsamında Türkiye ve rakip ülkelere %0 ila %20 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulamaktadır.

Kablo ve Teller (Gtip:8544)

Vietnam 2009 yılında yaklaşık 468 milyon dolarlık "kablo ve teller" ithalatı gerçekleştirmiştir. Pazarın yaklaşık üçte birine Japonya hakimdir. Çin, Tayland, G. Kore ve Singapur diğer tedarikçi ülkelerdir. Türkiye'nin Vietnam'a ihracatı 2010 yılında 208 bin dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2010 yılında bir önceki yıla göre Türkiye'nin ihracatı %9,2 oranında azalmıştır.

Vietnam gümrük mevzuatı kapsamında 8544 GTİP dâhilindeki "kablo ve teller" ithalatına "MFN" ilkesi kapsamında %0 ila %20 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulamaktadır.

İlaç Sanayi

Vietnam 2009 yılı eczacılık ürünleri ithalatı 931 milyon dolar tutarında olup, bir önceki döneme göre %2,9 oranında artış göstermiştir. Fransa 121 milyon dolarlık ihracatı ile bu sektörde (perakende hale getirilmiş ilaçlar) Vietnam'ın en büyük tedarikçisi konumundadır. İthalatta diğer önemli tedarikçiler; Hindistan, G. Kore, İsviçre'dir.

Vietnam medikal ekipman sanayinin 2009 büyüklüğü tahmini olarak 220 milyon USD olup, sektör yıllık ortalama %10 civarında büyümektedir. Medikal sektörde yerel üretim çok az olduğundan ihtiyacının büyük bir kısmı ithal edilmektedir.

Ülkede 56 tane medikal ekipman üreticisi firma üretim yapmaktadır. Bu firmaların 27 tanesi özel ya da anonim şirket, 10 tanesi kamu ve 12 tanesi de ortak girişim firmalarıdır. Bu firmalar yaklaşık 600 çeşit medikal ekipman, araç ve gereç ile elektronik aletler üretmektedir. Ülkedeki toplam üretim medikal ekipman, araç ve gereç ihtiyacının sadece %5'ini karşılamaktadır.

Vietnam Sağlık Bakanlığı verilerine göre; sağlık sisteminde devletin 13,501 sağlık tesisi bulunmaktadır ve bu tesislerin 185.900 yatak kapasitesi vardır. Hastaneler genellikle çok kalabalık olup, mevcut imkânlar ihtiyacı karşılayamamaktadır. Vietnam Sağlık Bakanlığı "Vietnam 2010 Medikal Ekipman Araştırma ve Geliştirme" adı altında bir proje geliştirmiştir. Bu projeye göre Vietnam medikal ekipman ihtiyacının %60'ının yerel üretimle karşılamayı hedeflemektedir.

Vietnam medikal sektörü için 2006–2010 yılları arasında 1,8 milyar ABD doları tutarında harcama projelendirmiş ve bu süre içerisinde 57 yeni hastane inşa edilmiştir. Bu tutar içerisinde medikal ekipmanlar için yapılan harcama tutarı yaklaşık 1 milyar ABD doları civarındadır. Ayrıca ülkeye yapılan yabancı yardımların büyük bir kısmı da sağlık altyapısının ve halk sağlığının iyileştirilmesi amacıyla kullanılmaktadır.

Vietnam Hükümeti sağlık sektörü ile ilgili olarak 2010 yılından itibaren 10 yıllık süre için kapsamlı bir master planı onaylamıştır. Bu plan ile 2020 yılına kadar her 10 bin kişiye ortalama 25 yatak kapasitesi hedeflemektedir. Yine bu plan kapsamında 2020 yılına kadar her yerel yönetim kendi bölgesinde sağlık istasyonları kuracak ve bu tesislerin %80'i ulusal standartlara uygun olarak inşa edilecektir. Vietnam'ın ekonomik başkenti olarak kabul edilen Ho Chi Minh City yönetimi bu bölgedeki medikal sektörünün gelişmesi ve yeni klinikler inşası için 2020 yılına kadar 900 milyon ABD doları harcamayı planlamaktadır.

Vietnam Hükümeti sağlık sektörüne yönelik yabancı yatırımları desteklemek için bu kapsamda hastane inşaatı, ilaç ve medikal ekipman üretimine yönelik çeşitli teşvikler uygulamaktadır.

Perakende Hale Getirilmiş İlaçlar (gtip:3004):

Vietnam'ın 2009 yılı perakende hale getirilmiş ilaçlar ithalatı toplamı 748 milyon dolardır. 2010 yılı Türkiye'nin Vietnam'a bu sektördeki ihracatı 2,1 milyon dolar tutarında olup, 2009 yılına göre %78 oranında artış göstermiştir.

Vietnam ekonomisinin hızla büyümesi, artan gelirle birlikte insanların yaşam kalitesinin yükselmesi ve Vietnam hükümetinin sağlık harcama ve yatırımlarına yönelik yapmayı planladığı harcamalar göz önüne alındığında bu sektörün Türk firmaları için potansiyel arz ettiği ve özellikle medikal ve ilaç sektörlerimiz için fırsatlar sunduğu düşünülmektedir.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi

Vietnam'ın 2009 yılı kara taşıtları aksam ve parçaları ithalatı (gtip:8708) toplam 751,6 milyar dolar tutarında olup, bir önceki yıla göre ithalatında %29 oranında azalma olmuştur. Türkiye'nin 2010 yılı Vietnam'a kara taşıtları aksam ve parçaları ihracatı ise 917.000 dolar tutarında olup, 2009 yılına göre %16 oranında azalma göstermiştir.

Vietnam kişi başı otomobil sayısı bakımından Asya'daki en düşük orana sahiptir. (3 otomobil/1000 kişi). Ülkedeki %80'lere varan yüksek ithalat tarifeleri ve özel tüketim vergisi ile yerli otomotiv yatırım ve üretiminin görece azlığı ülkedeki otomotiv fiyatlarının yüksek seyretmesine neden olmakta ve dolayısıyla talepteki artış da sınırlı düzeyde kalmaktadır.

Vietnam hükümetinin ithal araç parçalarına uyguladığı özel tüketim ve katma değer vergisi oranlarını yükseltmesi sebebiyle sektör 2006 yılında dip yapmıştır. Bu durum aynı zamanda otomotiv fiyatlarının yükselmesine ve talebin azalmasına yol açmıştır. Bununla birlikte kişisel gelirlerin artması ve hükümetin ithalat vergilerinde az da olsa indirim gitmesi 2007 yılında otomotiv talebinde ve satışlarda bir miktar artışa neden olmuştur. Ancak artan cari açık nedeniyle hükümet ithalat vergilerini 2008 yılının ikinci yarısında tekrar yükseltmiştir.

Şubat 2009'da hükümet ithal otomobiller de dâhil tüm araçlara uygulanan katma değer vergisi oranını %10'dan %5'e indirmiştir. Bu durum araç fiyatlarında ortalama %4-6 oranında bir düşüşe neden olmuştur. Her ne kadar bu ürünlere uyguladığı katma değer vergisinde %50 indirim yapsa da tüketici güvenini yeterince sağlayamamış ve talebi dengeleyememiştir.

Eylül 2009 da Vietnam Hükümeti daha önce bütün kapasite oranları için aynı olan özel tüketim vergisinde değişiklik yaparak 10 kişiden az yolcu kapasiteli binek araçlar için %40-60 oranında bir vergi oranı belirlemiştir. Buna ek olarak 20 tondan daha az yük taşıyan kamyonların parçaları için daha önce %20 olan ithalat vergileri %15'e indirilmiştir. Ayrıca motor hacmi 2 lt'nin altında olan araçlar için vergi oranı %5 azaltılarak %45 olmuştur.

Vietnam 1990'lardan itibaren artan motorlu taşıt ihtiyacını karşılamak için yabancı otomotiv üreticilerine ülkede yatırım lisansı vermeye başlamıştır. Bununla birlikte tam ölçekli yatırımların olmaması ve hükümetin ithal ikameci politikaları nedeniyle sektördeki büyüme düşük oranlarda kalmıştır.

Vietnam otomotiv yedek parça sektörü yeterince gelişmemiştir. Üretim ülkede yatırım yapan otomotiv firmalarının ve yerel talebin ihtiyacını karşılamaktan uzaktır. Türkiye'de ise otomotiv yedek parça imalat sanayi oldukça gelişmiştir. 2010 yılı Türkiye'nin motorlu araçlar aksam ve parçaları ihracatı yaklaşık 2,7 milyar dolar düzeyindedir. Bu açıdan bakıldığında Vietnam Türk otomotiv yedek parça üreticileri için potansiyel bir pazar olabileceği düşünülmektedir.

Plastik ve Kauçuk İşleme Sanayi

Vietnam Plastik sektörünün geçmişi 1950'lere kadar gitmekle birlikte son yıllara kadar bu sektördeki üretim miktar ve artışı sınırlı düzeyde kalmıştır. Ancak son yıllarda sektör ortalama % 20 oranında büyüyerek ülkenin endüstri sektörünün yıllık büyüme artışından daha yüksek bir büyüme oranını yakalamıştır. 2007 yılında yıllık 2 milyon ton üretim ile toplam endüstri malları üretimi içerisinde %4,4'lük bir orana sahip olan sektörün, 2010 yılında %17-18 oranında büyüyerek üretimini 4,2 milyon tona yükseltmesi beklenmektedir.

Vietnam plastik sektörü hammadde ve ara malı bakımından ithalata bağımlıdır. Ülke yıllık yaklaşık 1,5-2 milyon ton düzeyinde hammadde ithal etmektedir. Hammadde bakımından yerel üretim toplam talebin ancak %10'unu karşılayabilmektedir.

Vietnam 2009 yılı plastik ve plastikten maddeler ithalatı 3,4 milyar dolar olup, bir önceki yıla göre ithalatta %19,8 oranında azalma meydana gelmiştir. Güney Kore, Tayvan, Japonya, Tayland ve Çin başlıca tedarikçi ülkelerdir.

Vietnam plastik sektöründe üretim dört ana kategoriye ayrılmıştır. Bunlar paketleme, inşaat malzemeleri, ev eşyası tüketim malzemeleri ve endüstriyel ürünlerdir. Paketleme ve ambalaj toplam üretimin %40'ını oluşturmaktadır ve ülkenin iç talebinin neredeyse tamamını karşılamaktadır.

Ülkedeki yetişmiş işgücü azlığı, sektördeki teknolojinin ve makinelerin eski olması nedeniyle Vietnam plastik endüstrisi ülkedeki yüksek teknoloji içeren ürünlere yönelik talebi karşılayamamakta ve bu ürünlerin önemli bir kısmı ithal edilmektedir. Bununla birlikte önümüzdeki dönemde motosiklet, otomotiv ve elektronik sanayindeki gelişmeye paralel olarak plastik sektöründe teknoloji ve kapasite artırımına yönelik önemli miktarda yatırım yapılacağı ve sadece miktar değil üretim kalitesinin de

, ancak bu, beklenmektedir.

Ara mali bakımından dışa bağımlı olan Vietnam'ın plastikten mamul ürünler ihracatı son yıllarda artmaktadır. 2001 yılında 100 milyon dolar olan toplam ihracat 2007 yılında 725 milyon dolara yükselmiştir. Paketleme ve ambalaj malzemeleri sektördeki toplam ihracatın %80'ini oluşturmaktadır ve 41 ülkeye ihracat yapılmaktadır. 2010 yılında plastik ihracatının 1 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir. Vietnam'ın ihracat sektöründeki en önemli pazarları Japonya, ABD ve AB ülkeleridir. Bununla birlikte Vietnam'ın plastik ihracatı, ihracatının büyük bir kısmını yaptığı Japonya, ABD ve Avrupa Birliği'nin toplam plastik ithalatında çok küçük bir paya sahip olduğundan ülkenin bu pazarlarda pazarlık şansı bulunmamaktadır. Aynı şekilde Vietnam plastik sektörüne daha çok Malezyalı, Çinli ve Taylandlı firmalar diğer pazarlara ihracatta tercihli gümrük tarifelerinden yararlanmak amacıyla yatırım yapmaktadırlar. Vietnam'da üretilen plastik ürünleri Avrupa Birliği ülkelerine Çin'de üretilen ürünlerden %10 daha az gümrük vergisi ödenerek ithal edilebilmektedir.

Vietnam Plastik Organizasyonu (VPO) verilerine göre ülkede yaklaşık olarak 2200 firma bu sektörde faaliyet göstermekte ve bu firmalarda 114.000 kişi istihdam edilmektedir. Bu sektörde faaliyette bulunan Vietnamlı firmaların çoğunu küçük işletmeler oluşturmaktadır. Bu firmaların üretim ve teknolojik kapasiteleri sınırlı olması önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır. Sektördeki diğer önemli sıkıntı ise yetişmiş işgücünün azlığıdır. Sektörde çalışan işgücünün %70'inin eğitim düzeyi düşük olup, sadece %6,65 oranındaki iş gücü yüksek okul ve daha ileri düzeyde eğitime sahiptir.

Ülkedeki plastik ve plastik ürünlerin fiyatları dışsal nedenlerden dolayı istikrarlı değildir. Petrol fiyatlarındaki artış ve dalgalanma ürün fiyatlarını etkilemektedir. Plastik fiyatlarını etkileyen diğer önemli bir faktörde Çin'in bu ürünlere olan artan talebidir. Bütün dünyada olduğu gibi Çin'e önemli miktarda plastik ürünü ihraç eden Vietnam'da da plastik ürünlerinin fiyatlarında Çin'deki artan talebe bağlı olarak önemli artışlar meydana gelmesi beklenmektedir. Bunlarla birlikte Sektördeki Great Lake Chemical, Dow Chemical, Bayer, Dupont gibi dünya çapında büyük ölçekli firmaların spekülasyon ve manipülasyonları da fiyatlarda önemli dalgalanmalar meydana getirmektedir. Bütün bu dışsal nedenler Vietnam plastik sektöründeki fiyat istikrarını ve gelir beklentisini çoğu zaman olumsuz etkilemektedir.

Plastikten Hortumlar, Borular ve Bağlantı Elemanları (gtip:3917):

2009 yılında Vietnam'ın plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları ithalatı 52,3 milyon dolardır. İthalatta en büyük tedarikçi Japonya'dır. Türkiye'nin bu ürünlerde Vietnam'a 2010 yılı ihracatı 2,9 milyon dolar tutarındadır ve 2009 yılına göre %17,6 oranında artış göstermiştir.

Pompa ve Kompresörler

Pompa kompresör (gtip: 8413) alanında 2009 verileri ile Vietnam'ın toplam ithalatı 179,2 milyon dolar düzeyindedir. Türkiye'nin sektördeki 2010 yılı toplam ihracatı 269 milyon dolar tutarındadır. Türkiye'nin 2009 yılında bu sektörde Vietnam'a ihracatı 123 bin dolar civarında olup, toplam değerler düşünüldüğünde Türkiye'nin potansiyelinin altında ihracat performansı gösterdiği anlaşılmaktadır.

Pazardaki en büyük payı Almanya almaktadır. İngiltere, ABD ve Fransa diğer önemli ihracatçılarıdır. Sektörde Vietnam'ın ithalatının yıllık artış oranı %4 seviyesindedir. Sektördeki rakip ülkeler ve Türkiye'nin potansiyeli düşünüldüğünde Türkiye'nin bu sektördeki Vietnam'a olan ihracatının artırılabilceği düşünülmektedir.

Takım Tezgahları

Takım tezgâhları, metalleri çeşitli yollarla işleyen ve imalat sanayinin ana girdilerinden birini oluşturan makine ve ekipmandır. Sektörün ürünleri başlıca iki kategoriye ayrılmaktadır:

- i) Talaşlı İşleme Tezgâhları.
- ii) Metal Şekillendirme Tezgâhları.

Talaşlı işleme tezgâhları arasında yer alan başlıca ürünler: Lazer, foton, ultrasonik, elektro-erozyon yöntemiyle maddeleri aşındırarak işleyen makineler; metal işleme merkezleri, tek ve çok istasyonlu tezgâhlar; torna tezgâhları; delme, freze, rayba tezgâhları; bileme, taşlama, cilama tezgâhları; dişli, yiv vb. açma ve testere ve broş tezgahlarıdır.

Metal şekillendirme tezgahları ise: Metalleri kesme, dövme, katlama, kavislendirme vb yoluyla işleyen makine ve presler; çubuk, profil, boru tel çekme tezgahları, vida, civata, tel işleme makineleridir.

Diğer tezgâhlar: Taş, beton, seramik, soğuk cam, beton işleyen makineler, testereler cilama vb. makineleri; ağaç, mantar, seramik, sert plastik ve kauçuk işleyen makineler (testereler, kalıp-freze makineleri, parlatma-taşlama makineleri, bükme-birleştirme makineleri, delik açma-zıvanalama makineleri, yarma-dilme-yapraklama makineleri); takım tezgâhlarının aksam ve parçalarıdır.

Metalleri dövme, Çekiçleme veya Kalıpta Dövme Suretiyle İşlemeye Mahsus Takım Tezgâhları (gtip: 8462)

Vietnam'ın bu sektördeki 2009 yılı ithalatı 83 milyon dolar tutarında olup, bir önceki yıla göre ithalat %69 oranında azalmıştır. Başlıca tedarikçi ülkeler Tayvan, Çin, Japonya ve ABD'dir. Türkiye'nin bu ürünlerde Vietnam'a 2010 yılı ihracatı 490 bin dolar tutarında olup, 2009 yılına göre % 41 oranında azalmıştır.

TEKSTİL HAKKINDA

Dokuma Maddelerini Yıkama, Kurutma, Ütöleme Makine ve Cihazları (Gtip:8451)

Tekstil Vietnam ekonomisinde en önemli sektörlerden biridir. Bu sektör özellikle ucuz işgücü ve diğer avantajları nedeniyle önemli miktarda yabancı yatırım çekmektedir. ABD ile olan tercihli ticaret anlaşması Vietnam'da üretilen tekstil ürünlerinin ABD'ye ihracatında avantajlı konuma gelmesini sağlamıştır. Artan yatırımlara ve üretime bağlı olarak tekstil makinelerine yönelik ithalat talebi de artmıştır.

Vietnam'ın 2009 yılı Dokuma Maddelerini Yıkama, Kurutma, Ütöleme Makine ve Cihazları (gtip: 8451) ithalatı 86 milyon dolar civarında olmuştur. Başlıca tedarikçi ülkeler G. Kore, Tayvan, Almanya, Japonya ve Çin'dir. Türkiye'nin bu sektördeki 2010 yılı toplam ihracatı 128 milyon dolar olup, Vietnam'a olan ihracatı ise 454 bin dolardır. Sektördeki ihracat ithalat rakamları ve bu sektörün Vietnam'daki gelişimi göz önüne alındığında bu ülkeye olan ihracatımızın artırılabilirliği düşünülmektedir.

Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi

Vietnam'da pamuk, polyester ve ipek kumaşı üretimi yapılmaktadır. Ancak iç üretim hazır giyim sektörünün talebini karşılamaktan oldukça uzaktır. Vietnam'ın bu sektördeki ihracat malları üretimi için 200.000 ton kumaş ihtiyacı vardır ve yerel üretim bu talebin ancak %2'sini karşılamaktadır. Hükümetin büyük çaplı yatırımlarına rağmen ekonomik etkinliğinin düşüklüğü nedeniyle ülkedeki pamuk üretimi azalmaktadır. Ülkedeki polyester üretimi iç talebin ancak %4'ünü karşılamaktadır. Son zamanlarda polyester üretimi için önemli yatırımlar yapılmakta ve 2012 yılında ülkedeki polyester talebinin %50'sinin iç üretimle karşılanması hedeflenmektedir. Ülkedeki ipek üretimi de oldukça az ve üretim geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Ayrıca kalitesi de düşüktür.

Vietnam hammadde bakımından yetersiz olmasına rağmen tekstil ve hazır giyim üretimi ve ihracatı bakımından önemli bir üretici ülke konumundadır.

Vietnam'ın 2009 yılı sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat ithalatı (gtip: 5407) 675 milyon dolar olup, bir önceki yıla göre artış oranı %67'dir. Başlıca tedarikçi ülkeler Tayvan, Çin, G. Kore, Japonya ve Hong Kong'dur. 2010 yılında Türkiye'nin bu üründe toplam ihracatı 731 milyon dolar tutarında olmasına rağmen Vietnam'a ihracatı sadece 61 bin dolar tutarındadır.

Vietnam 2009 yılı sentetik devamsız liflerden diğer dokunmuş mensucat (gtip: 5515) ithalatı 121 milyon dolardır. Türkiye'nin aynı ürünlerde 2010 yılında Vietnam'a olan toplam ihracatı yaklaşık 2 milyon dolar tutarında olup, 2009 yılına göre %64 oranında azalma göstermiştir.

Vietnam - Düzenlenen Önemli Fuarlar

Bireysel Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

2nd Annual Cng-Ngv Vietnam Forum (Ho Chi Minh City - Mart/Her Yıl)

Sanayi ve Kamu Sektörü Ulaşım Altyapı Uygulama (Doğalgaz ve Toplu Taşıma Uygulamaları)
Web Sitesi : <http://www.alleventsgroup.com/cngvietnam2010>

IJV - International Jewelry and Watch Fair Vietnam (Ho Chi Minh City - Mayıs/Her Yıl)

Mücevher
Web Sitesi : <http://www.vietcham-expo.com>

MTA (Hanoi - Eylül/Her Yıl)

Teknoloji makinaları, endüstri
Web Sitesi : <http://www.sesallworld.com>

Propak Vietnam - Int. Processing and Packaging Exh. (Ho Chi Minh City - Mart/Her Yıl)

Gıda İşleme ve Paketleme Makineleri
Web Sitesi : <http://www.allworldexhibitions.com>

Saigon (Ho Chi Minh City - Nisan/Her Yıl)

Tekstil Mak.
Web Sitesi : <http://www.cpexhibition.com>

Shoes & Leather Vietnam (Ho Chi Minh City - Ağustos/Her Yıl)

Deri İşleme ve Ayakkabı
Web Sitesi : <http://www.shoeleather-vietnam.com>

VTG 2010 (Ho Chi Minh City - Kasım/Her Yıl)

Tekstil ve Makinaları
Web Sitesi : <http://www.chanchao.com.tw>

VTG Vietnam Int. Textile & Garment Ind. Exh. (Ho Chi Minh City - Aralık/Her Yıl)

Makine

Web Sitesi : <http://www.chanchao.com.tw>

Vietnam Saigon Textile and Garment Industry Expo (Ho Chi Minh City - Nisan/Her Yıl)

Tekstil & Konfeksiyon

Web Sitesi : <http://www.cpexhibition.com>

Viet water (Ho Chi Minh City - Kasım/Her Yıl)

Su

Web Sitesi : <http://www.secc.com.vn/>